Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» — ОРГАН ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМИТЕТА КОМПАРТИИ УЗБЕКИСТАНА, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ УЗБЕКСКОЙ ССР

48-ЙИЛ ЧИҚИШИ

№ 60 (13.322).

1966 МАРТ 13 ЯКШАНБА

Баҳоси 2 тийин.

АМУДАРЁ БУХОРОГА СЕП ЁЙДИ!

МЕҲНАТ СОВҒАЛАРИ

Самарқанд райони чорвадорлари катта меҳнат зафарини қўлга киритдилар. Улар давлатга 6 минг 990 центнер ўрнига 7 минг 87 центнер гўшт топшириб, биринчи квартал планини 1 мартдаёқ ошириб адо этдилар.

А. Солиев.

●

Боёвут райониндаги «Коммунизм» колхозида аҳолига маданий-маиший хизмат кўрсатувчи муассасалар кўпаймоқда. Хўжаликнинг Киров номли участкасида ёзлик кинотеатр, Жданов номли участкада меҳмонхона қурилиб фойдаланишга топширилди.

М. Турсунбоев.

●

Қашқадарё областининг Китоб посёлкасида яшовчи Рўзибой ота Носиров бу йил 108 баҳорни қаршилади. Ҳурматли қария меҳнат — тани сиҳатлик, узоқ умр кўришнинг муҳим омили эканини тез-тез таъкидлаб туради.

Отахон пенсия олиб, қарилик гаштини сурмоқда.

М. Қодиров.

КПСС XXIII съезди делегатлари

ҲУРМАТ-ИЗЗАТ БЕЛГИСИ

Шонли партиямизнинг XXIII съездига Қашқадарё области қурувчиларининг вакили Салим Сафаров ҳам қатнашишини эшитиб, қалбимиз қувончга тўлди.

Салим Сафаров ким? Марҳамат, бизнинг делегатимиз билан танишинг: Салим асли Қаршининг Харамжўй қишлоғидан. Эндигина ўттиз уч баҳорни кўрди. Шонли Коммунистик партия сафига кирганига беш йил бўлди. Меҳнаткашлар депутатлари Қарши шаҳар Советига сўнгги уч чақириқда сурункасига депутат қилиб сайланди. 13- трестга қарашли 1- қурилиш бошқармаси ҳузуридаги халқ контроли группасининг раиси. 1959 йилдан буён бошқармадаги коммунистик меҳнат бригадасига бошчилик қилмоқда. Қурилишда суяги қотган. Бинокор бўлиб ишлаётганига 12 йилдан ошди. Дастлаб бетончи бўлиб ишлади. Кейинчалик бинокорликдаги жуда кўп касбларни ўрганиб олди. Шунинг учун ҳам кўп ўтмай Салим комплекс қурилиш бригадасига бошлиқ қилиб тайинланди.

Салимнинг обрўсини оширган, уни кўпчилик ҳурмат-иззатига сазовор қилган нарса — ҳалол меҳнати, камтарлиги, касбига меҳри ва дўстларига ғамхўрлигидир.

Бригаданинг 23 аъзоси бор. Азамат коллектив. Айтганини дўндириб юрган илғорлар. Ўтган йили йиллик планни 127 процент бажаришди. 1966 йилнинг 2 ойлик плани муддатидан илгари бажарилди. Бригадирнинг КПСС XXIII съездига делегат қилиб сайланганлиги у бошлиқ коллектив аъзоларини янги меҳнат зафарларига руҳлантирмоқда.

Бизнинг Салим ана шундай, ғайратли, ишбилармон йигит, моҳир ташкилотчи. У билими ва маҳоратини ошириш устида тинмай ишламоқда. Кечки мактабда ўқиб ўрта маълумот олди. Шу кунларда институтда сиртдан ўқимоқда.

Салим бизнинг шогирдимиз эди. Ҳозир қурилиш ишларини бошқаришда, бинокорлик техникаси ва технологиясини билишда устозларидан ўзиб кетди. Биз унинг Ватанимиз пойтахти Москвага — партия XXIII съездига делегат бўлиб боришидан жуда хурсандмиз.

Иван МОСУР,
Қашқадарё областидаги 13-трест 1- қурилиш бошқармасининг бошлиғи.

Халил РАҲИМОВ,
1- бошқарманинг участка бошлиғи.

Маҳмуд САЛОМОВ,
бинокор.

Алмашлаб экиш — мўл ҳосил гарови

БЕДА ПАХТАНИНГ ЯҚИН ЙЎЛДОШИ

Деҳқончилик маҳсулотлари етиштиришнинг асосий йўли барча қишлоқ хўжалик экинлари ҳосилдорлигини оширишдан иборат деб ҳисоблансин. Шу мақсадда деҳқончилик маданиятини оширишга қаратилган тадбирлар системасини: ердан рационал фойдаланиш, алмашлаб экишни тўғри олиб бориш, ғалла ва бошқа экинларнинг энг яхши навларини жорий қилиш, минерал ва органик ўғитлардан самарали фойдаланиш, тупроқлар эрозиясига қарши курашни кенг қизитиш, иҳота дарахтзорларини вужудга келтириш ишларини ташкил қилишни амалга ошириш зарур.

СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1966—1970 йилларга мўлжалланган беш йиллик плани юзасидан КПСС XXIII съезди Директиваларн лойиҳасидаги бу кўрсатмалар замирида олам-олам маъно бор. Алмашлаб экишни кенг жорий этиш ва тўғри қўлланиш — суғориладиган ерлардан фойдаланишни тубдан яхшилаш, деҳқончилик маданиятини кескин юксалтириш демакдир. Бу тадбир қўлланилган далаларда тупроқнинг структураси ва мелиоратив ҳолати яхшиланади, зарарли тузларнинг кўпайишига имконият бўлмайди.

Биз бу ерда пахта-беда алмашлаб экишни кўзда тутаётирмиз. Бунинг сабаби бор. Беда пахтанинг энг яқин йўлдошидир. Бизнинг кўп йиллик тажрибамиз шуни кўрсатдики, беда икки-уч йил ичида ҳар гектар ердаги тупроқда 15 тоннага қадар гумус моддаси қолдиради. Бу модда тупроқнинг сувдан, иссиқлик ва ёруғликдан яхши фойдаланиши учун шароит яратади. Натижада ғўза тез ривожланади ва пахта эрта муддатларда очилади. Бинобарин ҳосилдорлик ошади, маҳсулотнинг сифати яхшиланади.

Буни ўз колхозимиз мисолида кўрсатиб ўтмоқчимиз. Бизда, ўз шароитимизга кўра, тўққиз ва етти далали пахта-беда алмашлаб экиш жорий этилган. Тўққиз далалик системада олти далага пахта, уч далага беда экилади. Етти далалик системада эса беш далага пахта, икки далада беда пичани етиштирилади. Ҳар иккала система ҳам бизга жуда қўл келяпти. Биринчидан, суғориладиган ерлардан рационал фойдаланяпмиз, тупроқнинг структурасини кескин яхшилаш, унумдорлигини ошириш имкониятига эга бўляпмиз. Иккинчидан, чорва моллар учун етарли миқдорда тўйимли, турли витаминларга бой озуқа етиштиряпмиз. Энг муҳими, пахта ҳосилдорлиги йил сайин ошяпти.

Колхоз ўтган йили 1203 гектар ернинг ҳар гектаридан пландаги 24 центнер ўрнига 26 центнердан ҳосил олди. Давлатга 3033 тонна «оқ олтин» сотилди. Алмашлаб экиш схемасига асосан 17 гектар уч йиллик бедапояга экилган пахтанинг ҳар гектаридан 33 центнердан, 15 гектар икки йиллик бедапояга экилган пахтанинг ҳар гектаридан 30,5 центнердан хирмон кўтарилди. Бузиб чигит экилган бедапояларга ўғит солинмади. Бу билан анчагина маблағни тежаб қолдик.

Пахта-беда алмашлаб экиш жорий қилинган далаларда соф азот ҳисобига кўпроқ маҳсулот етиштириляпти. Етти йилликнинг сўнгги босқичида эскидан ҳайдаб келинган далаларда ҳар бир килограмм соф азот ҳисобига 14,7 килограмм, бузиб экилган бедапояларда эса 20,1-19,5 килограмм пахта олинди. Энг муҳими шуки, бузилган бедапояларнинг гектарига эскидан ҳайдаб келинаётган далалардагига нисбатан 900-1.100 кубометр кам сув қўйилди. Шунга қарамай, тупроқда нам етарли бўлди. Чунки беда илдизининг чириши натижасида ҳосил бўлган гумус моддалар намнинг кўп буғланишига йўл қўймади.

Бедапояни чигит экишдан анча олдин бузиб қўйишнинг илмий жиҳатдан аҳамияти катта. Шундай қилинса, тупроқда қолган илдизлар яхши чирийди, ерда органик моддалар кўпаяди. Шуни ҳисобга олиб, биз эски бедапояларни ҳар йили сентябрь-октябрь ойларида буздириб қўямиз. Алмашлаб экиш схемасига мувофиқ ўтган йили эрта кузакда 35 гектар бедапоя бузилиб, чигит ташлашга тахт қилиб қўйилди. Кузатишлар бу далаларда беда илдизларининг тўла чириганлигини кўрсатди. Бузилган бедапоя ўрни тупроғи кучсизланиб қолган пахта майдонлари ҳисобига тўлдирилади. Ҳозир 200 гектар бедапоя бор. У беш йилликнинг охирига бориб 500 гектарга етказилади.

Алмашлаб экишнинг биз юқорида кўрсатиб ўтган устунликларидан бошқа афзалликлари ҳам кўп. Бу усул қўлланилган далаларда ер ости сувлари тупроқнинг чуқур қатламига тушиб кетади, ернинг шўри камаяди. Энг муҳими, беда пичани сингари сервитамин озуқа етиштириш кўпаяди. Пахта-беда алмашлаб экишининг хосияти ана шундай.

Лекин, шунга қарамай, районимиз, областимиз ва умуман республикамизда алмашлаб экиш жуда секинлик билан жорий қилинмоқда. Ўзбекистон Компартиясининг XVII съездида таъкидланганидек, кўпгина колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари бу муҳим тадбирни қўлланишга етарли эътибор бермаяптилар. Ана шундай жойларда пахта ҳосилдорлиги муттасил ошмаяпти, молларнинг озуқа базаси заиф. Ем-хашак етишмаганлиги сабабли озуқани давлатдан сотиб олишга мажбур бўлинмоқда. Биз ана шуларга афсусланмоқдамиз.

Маҳсулот етиштиришни йил сайин кўпайтириш, унинг таннархини кескин камайтириш, сифатини тобора яхшилаш, хўжаликларнинг экономикасини тубдан юксалтириш вазифаси ҳар қачонгидан кескинроқ қўйилаётган ҳозирги вақтда алмашлаб экишни жорий қилишга эътиборсиз қараш ҳолларига барҳам бериш керак. Бизнингча, хўжалик раҳбарларининг фаолиятига баҳо берганда тўғри алмашлаб экишнинг қанчалик жорий этилганлигини ҳам назарда тутиш зарур. Республика ер тузиш илмий текшириш институти ҳар бир колхоз ва совхозни ер-сув шароити, тупроқ хусусиятини тўла ҳисобга олган ҳолда тузилган тўғри алмашлаб экиш схемаси билан таъминлаши, бу тадбирни қўлланишда хўжаликларга яқиндан ёрдам бериши лозим.

Қ. ҲУСЕНОВА,
Бухоро область, Ғиждувон райониндаги Ленин номли колхоз раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

Э. ХОЛОВ,
колхознинг бош агрономи.

АМУ ТЎЛҚИНЛАРИ

Кечагина бўлиб ўтгандай хотирамда. Аму — Бухоро канали қурилиши бошланибди, дейишди. Ўрта чўлга чиқдим. Ҳа, чинакамига чўл. Дашт шамоли эгасини йўқотган итдай увиллайди. Қизғиш-қорамтир қумларни ҳавода муаллақ ўйнатиб, дуч келган томонга отади, шафқат билмайди. Тиним йўқ унда. Теп-текис қумлоқ зум ўтмай қумтепага айланади. Қарабсизки, шамол ўша тепага миниб олиб, ҳозиргина уйиб ташлаган «матоси»ни карнай қилиб бошқа ёққа уфуради. Қум кўчкиси машина келяптими, одамми, карвонми, иши йўқ. Ўзини келиб уради. Қуёш оташ пуфлайди. Чўл ловиллаб ёняпти дейсиз. Тўнкариб қўйилган катта дош қозоннинг тагида юргандай лоҳас бўласиз, тўлғанасиз. Аммо манзилга етиш керак...

Бу манзарага икки ярим йил муқаддам, канал қурилиши бош штаби жойлашган Олотдан Ҳамза насос станцияси қурилаётган қумлоқларда дуч келган эдик. Борадиган ерим йигирма чақирим йўлу, эрта тонг билан ярим тунгача йўл босдим эмас, қум денгизида суздим. Неча адашдим. Қум суриб, бўлажак канал тўғонига котлован қазиётган бульдозерчиларни кўрдим, хартумини лапанглатиб ер кўчираётган экскаваторга разм солиб, азамат машинистлар меҳнатига тасанно дедим. Саратон қуёшида ишлаётган чўл ботирлари билан суҳбатлашдим. Вазифа ниҳоят оғир: Бухорони сув танқислигидан сақлайман десанг қисқа фурсатда телба Амударёни чўлдан оқизиб олиб кел. Йўл олис. Аму икки юз чақирим йўл босиб, Қуйимозорга келиши керак. Кошки йўл равон бўлса. Қумлоқлиги майли-ю, айрим жойларда сувни эллик қаватли бино баландлигига кўтариш зарур бўлади. Ана шунда қудратли насослар Амударё сувини чўл кифтига озот кўтариб бериши керак...

Ҳа, айтишга осон. Икки юз чақирим баланд-паст чўл бағридан дарё очишнинг ўзи бўладими? Тарихда бу ишни уддалайман деб озмунча одам уриндими. Жилғадай бўлиб келган Амударё сувини аждар бўлиб Қизилқум ютди.

Мана энди Амударё суви тўлиб-тошиб Бухорога келди. Қовжираган чўлни боғ этади, деҳқон хирмонига қут-барака киритади, сувсиз воҳани чаманзорга айлантиради.

Бундай кезларда қалам тебратаётганингда рақамлардан қочгинг келади-ю, аммо илож йўқ. Шундай рақамлар борки, уларнинг ўрнини роса сайқалланган сўз ҳам боса олмайди. Ночор яна ўша рақамларга мурожаат қилишга тўғри келади. Ҳозир ҳам шундай қилсак. Мана улар:

Аму — Бухоро машина каналининг ишга тушиши натижасида Бухоро областидаги 90,6 минг гектар ер майдонини сув билан таъминлаш яхшиланади. Шу жумладан, 24 минг гектар янги ер очилади. Ўрта чўл, Жанубий Қизилқум, Қарши даштларига сув чиқарилади. Канал қуриб битказилгандан буён Ромитан, Бухоро, Коғон район хўжаликлари учун секундига қирқ куб метр Аму суви оқизилмоқда. Бухоро пахтакорлари беш йилликнинг охирига бориб она-Ватан хирмонига 340 минг тонна «оқ олтин» топшириш имкониятига эга бўладилар.

Деҳқон қувончининг бу ниҳоясига етгунча оз меҳнат қилиндими. Икки ярим йил мобайнида Аму — Бухоро канали қуриб битказилгунча етмиш миллион куб метр тупроқ ишлари бажарилди. Бир юз ўн минг куб метр бетон ва темир бетон ётқизилди. Қирқ беш километрли юқори вольтли электр узатиш линиялари тортилди. Бир юз саксон минг киловатт қувватга эга бўлган бир неча электр подстанциялар фойдаланишга топширилди. Канал трассаси бўйлаб қирқ еттита йирик гидротехника ва йўл иншоотлари қурилди. Бир юз саксон километр алоқа симлари тортилди.

Бундай қаҳрамонона ишни ким қилди? Биз. Қалб ҳароратимиз, билакларимизда тўлиб-тошаётган куч-ғайратимиз, ақл-заковатимиз, она-юртга меҳр-муҳаббат билан тўлиб-тошаётган биз азаматлар қурдик. Қозоқ ва тожик, ўзбек билан белорус, молдаван билан осетин, арман билан татар, грузин билан рус, туркман билан қирғиз, украин билан озарбайжон ёнма-ён туриб бирга қурдик. Бутун мамлакат қурди бу канални. Амударёнинг Бухорога келган тўлқинларида дўстлигимизнинг сўнмас мавжи жилваланмоқда.

Қаранг, канал гидротехника иншоотларини мураккаб асбоб-ускуналар билан жиҳозлашда мамлакатдаги йигирмадан ортиқ машинасозлик корхоналари қатнашибди. «Уралгидромаш», «Уралэлектротяжмаш» заводлари Ҳамза, Қуйимозор станцияларининг кучли насос ҳамда двигателларини тайёрлаб берган бўлса, Львов, Қозон, Чирчиқ, Тошкент ва бошқа шаҳарлардаги корхоналар электр трубопровод ленталарини етказиб бериб турди.

Мамлакатнинг турли заводларида ишлаб чиқарилган қудратли техника канал трассасида хайқириқ солиб оғиримизни енгил қилди. Экскаваторчилар оғаси Василий Журавлев, тожик йигити Фердавс Жобборовга ўз касбини қанчалик меҳр билан ўргатган бўлса, Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати, моҳир бульдозерчи Қурбон Жумаев осетин йигити Агубе Кцоевга шунчалик ғамхўрлик қилди. Ю. Данилов, С. Мамарасулов, Т. Мамишев, Л. Ярошецкий, М. Бабарин, П. Иноятовлар Аму — Бухоро машина канали лойиҳасини юрак ҳароратлари билан ишлаб бердилар.

Канал трассасида икки ярим йил давомида меҳнат таронаси тун-кун тинмай янгради. Прожекторлар ёғдусида тун бағрини тилка-пора қилиб, чўлга хайқириқ солган қудратли машиналарни юргизган пўлат билакли азаматларни кўрдим. Дашт қуёшига кўкрак кериб меҳнат қилган Р. Раҳмонов, А. Қурбонов, С. Ботиров, К. Файзуллаев ва яна ўнлаб, юзлаб, минглаб кишиларнинг номларини ким унутади дейсиз? Ўн тўрт километр масофадаги тоғ жинсларини қудратли портлатгичлар билан очиб, канал ўзанини очган меҳнат қаҳрамонларини қайси қалб унутсин?

Йўқ. Эл буларни унутмайди. Сув келтирган элда азиз бўлади. Булар воҳага сув олиб келишди. Сув эмас, об-ҳаёт, бўстон, хирмон-хирмон «оқ олтин», тонна-тонна ширин-шакар мева олиб келишди. Ўзбекистон ССРнинг 40 йиллиги муносабати билан ана шу канал қурувчиларидан 50 киши СССР орден ва медаллари билан мукофотлангани, қарийб 60 кишига Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиқлари берилгани ҳам ана шу олижаноб меҳнатга қутловдир.

Бугун Бухорода катта тантана. Бугун қалбларда севинч, чеҳраларда сўнмас табассум. Бугун эрта тонгдан одамлар оқими сайлгоҳга — Аму — Бухоро канали қуриб битказилишига бағишланган митинг ўтказиладиган Қуйимозор томон оқиб бормоқда. Карнай-сурнай садолари Бухоро осмонини ларзага солади. Қалблар ҳайқириғи тўлқинланиб, Бухорога янги ҳаёт келди, деб дилларга севинч бахш этади. Бу асрий жумбоқнинг ечилиши кимни қувонтирмайди дейсиз? Амир Бухоросида қатра сувга муштоқ бўлган деҳқон қиёфасини, шаҳардаги ягона Лабиҳовуздан сув тортиб касалга чалинган дардманларнинг заъфарон юзларини эслаётганлар йўқми? Уларнинг сочларига оқ оралаган, соқол-мўйловларини қиров босган. Аммо ўтмишнинг бу мудҳиш манзарасини куни кечагина бўлиб ўтгандай хотирлашади. Мана энди бу хотиралар мудҳиш тушдай бўлиб қолди. Бухорога боринг, ўнгу сўлда сув. Сув денгизлари мавж уриб, пахтазорга чирой бермоқда. Зар тўла Зарафшон боғ-бўстонларни сувга сероб қилмоқда. Бухоро остонасига бош урган Амударё эса эндиликда шу зарсочар дарёга туташиб, воҳа чиройига сайқал беради, диллардаги қувончнинг боиси шунда. Сиз ҳам ўша сайлгоҳга, сув байрамига марҳамат қилинг, азизлар.

С. КАРОМАТОВ,
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбири.

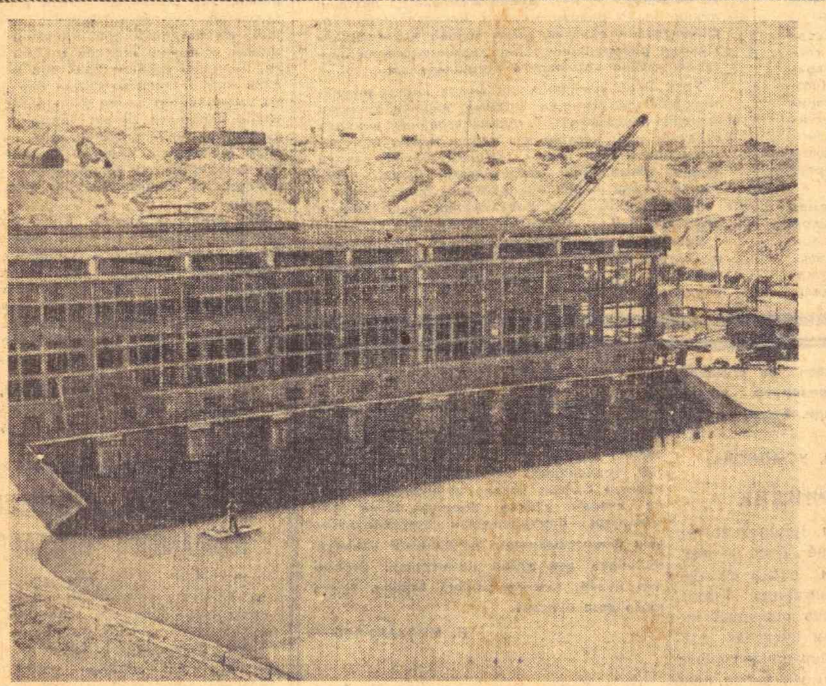

Суратда: Ҳамза насос станцияси.

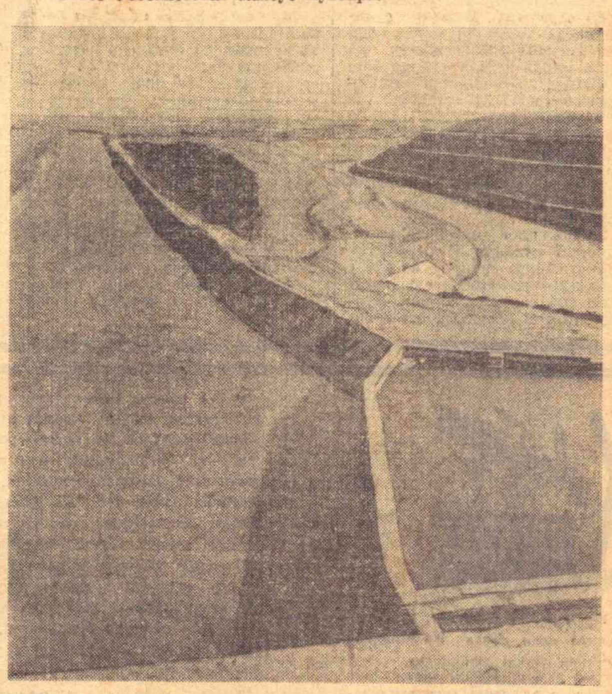

Канал Қизилқумни кесиб ўтган қисми.

А. Усмонов фотолари (ЎзТАГ фотохроникаси).

ЯХШИ КАЙФИЯТ БАХШ ЭТУВЧИЛАР КЕНГАШИ

Тўрт бутун ўндан бир марта... Беш йил мобайнида республикамизда аҳолига маиший хизмат кўрсатиш миқёслари ана шунча ортади. Қишлоқ жойларида эса 6,6 баравар ошади. 260 та янги маиший хизмат комбинатлари, 34 та модалар ательеси, 664 та ҳар хил ремонт устахоналари ва бошқа корхоналар ишга туширилади. Яхши кайфият баҳш этувчиларнинг сафларига (мазкур хизмат ходимларини шу ном билан аташади) етмиш мингдан ортиқ мутахассислар келиб қўшилади.

12 мартда Тошкентда бўлиб ўтган республика кенгашида маиший хизмат кўрсатиш соҳасининг ходимлари бу кенг программани амалга ошириш юзасидан ўз амалий вазифаларини ва биринчи навбатда беш йилликнинг биринчи йилидаги топшириқларини ҳар томонлама муҳокама қилдилар. Кенгашни Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари М. М. Мусахонов очди. Кенгашда республика Министрлар Совети ҳузуридаги аҳолига маиший хизмат кўрсатиш бош бошқармасининг бошлиғи В. Ф. Барабаш доклад қилди.

Кенгаш қатнашчилари аҳолига маиший хизмат кўрсатишни ташкил қилиш соҳасида ҳали ҳам мавжуд бўлган камчиликларни қаттиқ танқид қилдилар. Маиший хизмат кўрсатиш соҳасидаги ҳар бир ходимнинг шарафли бурчи аҳолидан келадиган заказларни ўз вақтида ва виждонан бажариш, фақат аъло сифатли маҳсулот ишлаб чиқариш, ташаббус кўрсатиб ишлашдан иборатдир.

Кенгашда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари И. Г. Анисимкин нутқ сўзлади.

Маиший хизмат кўрсатиш корхоналарининг ходимлари 1966 йил учун социалистик мажбурият қабул қилдилар ва белоруссиялик ўз касбдошларини мусобақага чақирдилар. (ЎзТАГ).

Аму—Бухоро машина канали ишга тушди ✻ 90,6 минг гектар ер майдони сув билан таъминланади ✻ *24 минг гектар янги ер очилади* ✻ Ўртачўл, Жанубий Қизилқум, Қарши чўлларида 3 минг гектар яйлов вужудга келади ✻ **Халқлар дўстлиги каналини бутун мамлакат бунёдга келтирди!**

КПСС XXIII съезди Директивалари лойиҳаси муҳокамада

БЕШ ЙИЛЛИК ИСТИҚБОЛЛАРИ

ҚЎЙЧИЛИК РЕЗЕРВЛАРИ

Кейинги йилларда чорва моллар туёғи бирмунча камайиб, маҳсулдорлиги пасайиб кетди. Партиямиз буни ўз вақтида пайқаб олди ва чорвачиликни зўр бериб ривожлантириш йўлларини кўрсатиб берди. СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг беш йиллик плани бўйича КПСС XXIII съезди Директивалари лойиҳаси бунга яққол мисол бўла олади.

Директивалар лойиҳасида жамоат чорвачилигини тез суръатлар билан ривожлантириш орқали аҳолининг чорва маҳсулотларига бўлган талабини тўла қондириш масаласи кўндаланг қилиб қўйилган. Республикамиз чорвадорлари бунга жавобан бир қанча тадбирларни амалга оширишлари керак.

Қўйчилик Ўзбекистонда чорвачиликнинг асосий тармоқларидан бири ҳисобланади. Республика гўшт балансида қўй гўшти 40 процентдан кўпроқни ташкил этади. Қўйчилик, бундан ташқари, кўп миқдорда қоракўл тери, жун ва бошқа маҳсулотлар ҳам беради. Ўзбекистон қоракўл тери етиштириш бўйича Иттифоқимизда биринчи ўринда турибди. СССРда боқилаётган қоракўл қўйларининг ярмидан кўпроғи бизнинг республикамизга тўғри келади.

Қўйлар асосан яйловларда боқилади. Бизнинг республикамизда қўйчиликни ривожлантириш учун кўп харажат талаб этилмайди, чунки қўйлар қарийб йил—ўн икки ой яйловларда ўтлатилади. Республикамизда саҳро, ярим саҳро, тоғли ва тоғолди яйловлари кўп бўлганлиги сабабли бу ерларда қўйчиликни тўхтовсиз ривожлантириш учун жуда катта қулайликлар мавжуддир.

Бундан ташқари қўйчилик бошқа чорва молларга нисбатан кўп иқтисодий фойда келтиради. Андижон, Самарқанд ва Сурхондарё областлари колхозларида бир центнер қўй гўштининг таннархи 41-65 сўмга, бир центнер қўй жунининг таннархи эса 145-190 сўмга тўғри келмоқда.

Республикамизда қўйчилик маҳсулдорлигини қандай қилиб ошириш мумкин? Қўйчиликни қайси йўл билан интенсивлаштирса бўлади?

Бунинг учун, даставвал, ярим саҳро ва баланд тоғ этакларидаги яйловлар фақат жайдари қўйлар учун қулай, деган эски тушунчадан воз кечиш талаб этилади. Айни вақтда, қўйчилик қишлоқ хўжалигини экстенсив ривожлантиришнинг йўлдоши деган зарарли тушунчага ҳам зарба бериш зарур. Ўзбекистон чорвачилик илмий текшириш институти тадқиқотлари шуни кўрсатдики, республикамизда майин жунли ва ярим майин жунли, гўшт-жун, жун-гўшт берадиган қўйларни кўпайтириш учун ҳамма имкониятлар бор. Бир мисол келтирмоқчимиз: Тошкент областидаги Тошкент наслчилик совхозида майин жунли меринос қўйлар боқилади. Бу ерда ҳар йили 16 минг бош қўйдан 100 минг сўмга яқин соф фойда олинмоқда.

Республикамизнинг яна бошқа хўжаликларида ҳам майин жунли қўйларни кўпайтиришга алоҳида эътибор берилмоқда. Қишлоқ хўжалик фанлари кандидати К. А. Лихов Сирдарё область, Жиззах районидаги 76-от заводида, Самарқанд областидаги «Ғаллаорол» совхозида наслли майин жунли қўйлар сонини кўпайтириш устида иш олиб бормоқда. Мазкур хўжаликларда ҳозир 30 минг бошдан зиёдроқ майин жунли ва ярим майин жунли қўйлар бор.

Демак, қўйчиликни интенсивлаштиришнинг биринчи йўли—республикамизнинг тоғолди ва тоғли районларида майин жунли ҳамда ярим майин жунли қўйлар сонини кўпайтиришдан, яъни ихтисослаштирилган зоналар ташкил этишдан иборатдир.

Қўйчиликни интенсивлаштиришнинг иккинчи йўли—яйловларни майин жунли ва ярим майин жунли қўйларни боқишга мослаштиришдан иборат. Бунда, биринчи навбатда, ёш қўзилар ҳамда бўғоз совлиқлар учун етарли миқдорда оқсил-минерал, витаминли озуқалар етиштиришни кўпайтиришга эришиш зарур.

Ҳар бош совлиқ қиш фаслида ҳар куни яйловдан кўпи билан 2 килограмм озуқа териб ейди. Бу бир озуқа бирлигига тенг келади. Бироқ, бир килограмм шу хил озуқада бор-йўғи 9-11 грамм оқсил бор. Совлиқ учун эса камида 100 грамм оқсил керак. Бундан ташқари бунақа озуқада одатда минерал моддалар (кальций ва фосфор) ҳамда витаминлар етишмайди. Оқибатда, қиш шароитида қўйларда оқсил, витамин, минерал озуқаларга бўлган эҳтиёж кўпаяди. Ана шулар етишмаса қўйлар ориқланиб кетади, кам жун беради, айни вақтда, жуннинг сифати бузилади. Ноябрь, декабрь, январь, февраль ва март ойларида совлиқлар концентрат озуқалар билан боқилади, бу озуқалар кўпинча бир хил кучга эга бўлади. Масалан, арпа, буғдой ёрмаси, ёки пахта шроти.

Ана шу ойларда қўй-қўзиларни витаминга бой озуқалар билан боқиш учун аралаш озуқа бериб борилади. Бу озуқалар оқсил, витамин ва минералларга бойдир.

Тошкент областидаги 1-«Оҳангарон» совхозида уч йилдан буён тажриба тариқасида аралаш озуқа етиштирилмоқда ва қўйларни боқишда ундан фойдаланилмоқда. Бу яхши натижалар беряпти. Аралаш озуқа билан қиш вақтида боқилган қўйлар тўла сақлаб қолинди, вазни камаймади. Улардан қирқиб олинган жун контроль группалардаги совлиқлардан олинган жунга нисбатан анча кўп бўлди.

Қўйларни бўрдоқига боқиб семиртириш ҳақида икки оғиз сўз. Маълумки, гўштга топширилиши лозим бўлган қўйларнинг кўп қисми «Главзаготскотооткорм» хўжаликларида боқила бошлайди. Бу хўжаликларда қўйларга кўпинча пахта ва ғўзапоя чиқиндилари берилади. Бу озуқалар бирмунча яхши ва жуда арзонга тушади. Лекин, шу озуқаларнинг салбий томони ҳам бор. Масалан, ана шундай озуқаларда госсипол мавжуддир. Бундан ташқари, уларда кальций ва каротин кам бўлади. Булар қўйларнинг сермаҳсул бўлиб ўсишига салбий таъсир кўрсатмай қўймайди, албатта.

Чорвачилик илмий текшириш институти қўйларни бўрдоқига боқиш учун аралаш озуқанинг бир неча хилини ишлаб чиқди. Бундай озуқалар Янгийўлдаги бўрдоқичилик пунктида синаб кўрилди. Катта ёшдаги жайдари қўйлар бўрдоқига боқилганда қуйидагича маҳсулот олинди: ҳар бир совлиқнинг тирик вазни ўртача 61-65 килограммни, бир кеча-кундузда ўртача семириши 170-219 граммни, семириш ҳисобига ҳар бир центнер гўштнинг таннархи 33-40 сўмни ташкил этди. Бунда семириш ҳисобига олинган ҳар бир килограмм гўштга 5,26-6,38 озуқа бирлиги сарфланди.

Бўрдоқичилик пунктида одатдагидек боқилган қўйларнинг ҳар бири суткасига 90-100 грамм семирди. Семириш ҳисобига олинган ҳар бир центнер қўй гўштининг таннархи 67 сўм бўлди. Қўйларни бир килограмм семиртириш учун, 10,8 озуқа бирлиги сарфланди. Бундан кўриниб турибдики, қўйлар аралаш озуқа билан боқилса сермаҳсул бўлади.

Мўл ва сифатли маҳсулот берадиган зотдор моллар ҳисобига қўйчиликни интенсив ривожлантириш йил—ўн икки ой давомида гўшт ва жун етиштиришни кўпайтириш имкониятини туғдиради. Бинобарин, республикамиз чорвачилик хўжаликларининг даромади кескин кўпаяди. Беш йиллик план юзасидан шонли партиямиз XXIII съездининг Директивалари лойиҳаси ҳам шуни тақозо этади.

Г. ОСИЧКИН,
Ўзбекистон чорвачилик илмий текшириш институтининг илмий ходими, қишлоқ хўжалик фанлари кандидати.

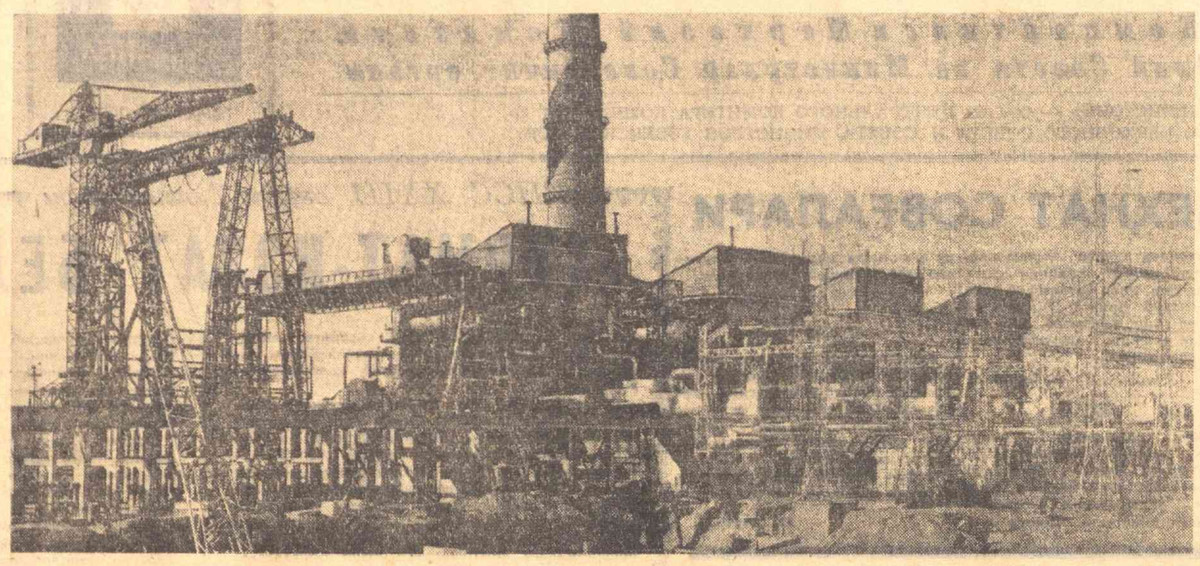

СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1966—1970 йилларга мўлжалланган беш йиллик плани бўйича КПСС XXIII съезди Директивалари лойиҳасида Тошкент ГРЭСини батамом қуриб тугаллаш кўзда тутилган. Ҳозир Тошкент курхонасида жами қуввати 600 минг киловатт бўлган тўртта блок ишлаб турибди. Беш йилликнинг биринчи йилида олтинчи агрегатни қуришга ҳам киришилди. Суратда: ГРЭСнинг умумий кўриниши.

И. Глауберзон фотоси.

КОРХОНА ВА ИЖРОКОМ

Маҳаллий Советлар саноатнинг ўсиши, сифатли маҳсулот ишлаб чиқариши, корхоналарнинг рентабеллиги ошишига қандай ёрдам бериши мумкин ва лозим? Ҳозир, айниқса, КПСС Марказий Комитетининг сентябрь Пленумидан кейин бу масала маҳаллий Советлар ишида кун тартибидан тушмай қолди. Чунки Пленум қарорлари маҳаллий Советларнинг хўжалик ишларида актив иштирок этишини ҳам талаб этади.

Шаҳримиз саноатининг ривожланишида ўзига хос хусусиятлари бор. Маълумки, Фарғона водийси республиканинг асосий пахта базаларидан бири. Шу билан бирга уни янада ривожлантириш учун шу ернинг ўзида минераль ўғитлар ишлаб чиқаришга катта эътибор берилмоқда. Ҳозир Фарғона азот ўғитлари заводининг биринчи навбати ишлаб турибди. Иккинчи навбатига қарашли цехлар эса тезкорлик билан барпо этилмоқда. Яқинда пахтанинг баргини тўктирадиган дефолиант ишлаб чиқарувчи цехлар комплекси ишга туширилди. Шаҳардаги бошқа саноат корхоналари қишлоқ хўжалик маҳсулотларини қайта ишлайди.

Янги корхоналар қуришга, мавжудларини кенгайтиришга, шунингдек уй-жой ва маданий-маиший биноларни тиклашга етти йилликда икки юз миллион сўмдан ортиқроқ капитал маблағ сарфланди. Шаҳар аҳолисига 220 минг квадрат метрли уй-жой қуриб берилди. Саноатнинг ва капитал қурилиш ҳажмининг бундай тез ўсиши шаҳар Совети ижроия комитетининг саноат корхоналари ва қурилиш ташкилотларига раҳбарликдаги иш услубларини такомиллаштириш қанчалик зарурлигини кўрсатади.

Ижроия комитет хўжалик ишларига раҳбарликни яхшилай бориб, айниқса кейинги вақтда корхоналар билан алоқаларини кучайтирди. Бунда шаҳар план комиссияси ва шаҳар молия бўлими аппарати орқали алоқани яхшилашга эришдик. Маълумки, корхона ва хўжалик ташкилотларининг бюджет билан ҳисоб-китоб системаси маҳаллий Советларга фойда олиш планининг бажарилишига актив таъсир кўрсатиш, корхона ишининг рентабеллигини, иқтисодий натижасини оширишга имкон беради. Масалан, оборот маблағдан олинадиган налог (ажратма) шаҳар Совети ижроия комитети бюджетининг 60 процентини ташкил этади. Демак, ижроком корхона ва хўжалик ташкилотларининг юқори рентабелликка эришишидан ҳар томонлама манфаатдор.

Шаҳар молия бўлими корхоналар фаолияти натижаларини назорат қилиш бўйича иқтисодий ишни бир қадар яхшилашга эришди. Масалан, ишлаб чиқариш планларининг белгиланган ҳажм ва ассортименти маҳсулотни реализация қилиш ва хом ашё ташиб келтириш планлари бажарилиши, молиявий ҳисоб-китобнинг вақтида ўтказилиши доимо текшириб турилди. Бу бюджетга тушадиган тўловлар планининг бажарилишига катта ёрдам бермоқда. Ўтган йили шаҳардаги 28 корхона бўйича шундай текширишлар ўтказилди. Ҳар бир корхонадаги текшириш натижалари бўйича эса конкрет ташкилий-техникавий тадбирлар белгиланди. Улардан баъзилари меҳнаткашлар депутатлари шаҳар Совети ижроия комитетида муҳокама қилинди.

Ҳаёт шуни кўрсатмоқдаки, корхоналарнинг коллективлари депутатлар ёрдамида муҳим қийинчиликларни бартараф этишлари мумкин экан. Буни ижрокомнинг саноат доимий комиссиясининг иш тажрибасидан ҳам кўриш мумкин. Депутат А. Алишева раислик қилаётган бу доимий комиссиянинг депутатлари кейинги вақтда кўпгина муҳим масалаларни кўрадиган ва ҳал қиладиган бўлиб қолишди. Улар ҳозиргача бир қатор корхоналарда моддий маблағлардан ва ишчи кучларидан фойдаланиш, маҳсулотнинг ассортименти, таннархи, уни истеъмолчига етказиб бериш сингари масалаларни кўриб чиқишди. Бу шаҳар Совети саноат корхоналари ишини яхшилашга ёрдам бераётганини кўрсатади.

Ижроия комитет ҳар йили ўз қарамоғидаги корхона ва ташкилотларнинг хўжалик фаолияти натижаларини кўриб чиқади. Шу билан бирга уларнинг фаолиятини анализ қилиб, ишни яхшилаш чоралари ҳақида амалий кўрсатмалар беради. Бунинг натижасида ўтган йили корхонанинг маҳсулот ишлаб чиқариш планларида бюджетга тушадиган фойда ҳам кўп бўлди. Маданий-маиший тадбирлар ўтказишга шу ҳисобдан қўшимча 400 минг сўм ажратдик.

Кейинги вақтда ижроком ўрганиб, кўриб чиқадиган масалалар доираси анча кенгайди. Корхоналар билан мустаҳкам алоқа ўрнатилди. Маълумки, ишчиларнинг меҳнат шароитини яхшилашга давлат ҳар йили катта-катта маблағлар ажратади. Лекин бу маблағлардан қандай фойдаланиляпти, ишчиларнинг иш шароитини яхшилаш юзасидан қандай тадбирлар амалга оширилди? Ижроком бу масала юзасидан ҳам ўтган йили махсус текширишлар ўтказди ва ҳар бир корхонада инженер-техник ходимлар ёрдамида комплекс тадбирлар ишлаб чиқилди. Зарур бўлишига қараб вентиляция системаларини созлаш, ҳавонинг алмашиниб туришини таъминлаш учун холодильник установкасини ишга тушириш, шамоллатиш системасининг нормал ишлашига корхоналар жавобгарлиги оширилди.

Заводнинг ички мақсадлари учун корхоналар, ишчиларга маиший хизмат муассасалари қуриш сингари комплекс тадбирлар тайёрланди. Кейин улар ижрокомда кўриб чиқилди.

Ижроком тасдиқлаган тадбирларнинг амалга оширилиши азот ўғитлари, нефтни қайта ишлаш, фуран бирикмалари заводларида, тўқимачилик комбинатида иш шароитларини бир қадар яхшилаш имконини берди. Шаҳар санинспекцияси бу соҳадаги ишларнинг бажарилишини ўз назоратига олди.

Яна шу нарсани айтиш керакки, ижроком кенг истеъмол товарлари ишлаб чиқаришнинг моддий базасини кенгайтириш ва мустаҳкамлашда актив иштирок этиши мумкин. Фарғонада промкомбинатлар ташкил этиш керак. Маҳаллий резерв ва имкониятларни яхши билган ижроком кундалик уй-рўзғор жиҳозлари ишлаб чиқаришнинг янги тармоқларини ташкил этишга катта ёрдам бериши мумкин.

КПСС Марказий Комитетининг сентябрь Пленумидан сўнг шаҳар Совети ижроия комитетининг корхоналар раҳбарлари билан янгича алоқалари вужудга келди. Ҳозир биз биргаликда социал маданий тадбирларга ажратилган маблағлардан оқилона фойдаланиш йўлларини муҳокама қилаётирмиз. Ижроком ходимлари бу маблағларнинг қандай сарфланаётганлигини текширишлари, назорат қилишлари лозим. Илгари ҳар бир корхона ўзига клуб қурарди. Эндиликда бунга йўл қўйиш мумкинми?! Ижроком корхона фондларининг ишчи ва ходимларга хизмат кўрсатишни яхшилашда тўғри фойдаланишига ёрдам беради.

Шаҳар Совети ижроия комитетининг корхоналарга раҳбарликдаги роли ортиб бориши керак. Бу эса маҳаллий Советларнинг хўжалик ишларига актив аралашишини тақозо этади. Шу талаблар нуқтаи назаридан область молия бўлимининг уй-жой ва маданий-маиший объектлар бўйича капитал қурилишни пул билан таъминлашни марказлаштириб қўйгани тўғри бўлмаса керак. Область ижроия комитетининг қарори билан 1965 йилдан бошлаб, уй-жой ва маданий-маиший бинолар қурилишига область ижроия комитетининг капитал қурилиш бўлими буюртмачи қилиб белгиланган. Ҳаммага маълумки, у меҳнаткашлар депутатлари шаҳар Советлари ижроия комитетларининг ҳуқуқини чегаралаб қўйди. Лекин бу аҳвол 1966 йилда ўз кучида қолди. Бизнингча, юқоридан бундай васийлик ҳеч бир кераксиз. У маҳаллий Советларнинг ҳаракатларини чегаралаб қўяди.

КПСС Марказий Комитети сентябрь Пленуми маҳаллий Советлар олдига қўйган вазифаларни тўла амалга ошириш учун ижроия комитет бўлимларининг иш услубларини такомиллаштириш лозим бўляпти. Шаҳар план комиссияси, шаҳар молия бўлими ва ЦСУ бўлимининг кучларини корхоналарда иқтисодий ишни янада яхшилашга, планларнинг бажарилиши ва корхона рентабеллигини ошириш учун ёрдам беришга сафарбар этишимиз зарур.

А. АППАЗОВ,
Фарғона шаҳар ижроия комитети раисининг ўринбосари.

ПАХТАЧИЛИККА БАҒИШЛАНГАН ЗОНА КЕНГАШИ

Тошкентда икки кун давом этган пахтачиликка бағишланган зона кенгаши 11 мартда тугади.

Кенгашда 1966 йил ҳосили учун колхоз ва совхозларни қишлоқ хўжалик техникаси билан таъминлашни яхшилаш соҳасидаги тадбирлар тўғрисида «Союзсельхозтехника» Бутуниттифоқ бирлашмаси раисининг ўринбосари П. М. Кожевников доклад қилди. «Союзсельхозтехника» Бутуниттифоқ бирлашмаси бошқармасининг бошлиғи В. В. Косов йиғилганларга мамлакатдаги пахтакор хўжаликларга минерал ўғитлар етказиб бериш тўғрисида ахборот берди.

Сирдарё область қишлоқ хўжалик бошқармасининг бошлиғи С. Бухоров, Тожикистон қишлоқ хўжалик институти директорининг ўринбосари К. Жуманқулов, Озарбайжон ССР пахтачилик институтининг ходими С. Исмоилов, қишлоқ хўжалик фанлари доктори П. В. Протасов ўртоқлар ва бошқалар ўз нутқларини мамлакатда пахтачиликни янада ривожлантириш масалаларига, ҳосилдорликни ошириш учун, ишлаб чиқаришдаги мавжуд резервларни топиш, камчиликларни бартараф қилиш чораларига бағишладилар.

Ўрта Осиё ўсимликларни ҳимоя қилиш илмий-тадқиқот институтининг ходими, қишлоқ хўжалик фанлари кандидати Н. С. Мирпўлатованинг доклади ғўзанинг вилт касаллигига қарши кураш проблемаси соҳасидаги илмий тадқиқотларнинг аҳволи ҳамда олимларнинг тавсияларини ишлаб чиқаришга жорий қилиш масалаларига бағишланди.

Кенгашда СССР Қишлоқ хўжалик министрининг ўринбосари Р. Н. Сидак якунловчи нутқ сўзлади.

Кенгаш қатнашчилари мамлакатда пахтачиликни юксалтириш соҳасидаги тадбирларни жадаллик билан амалга оширишга қаратилган қарор қабул қилдилар. (ЎзТАГ).

САЙРГОҲЛАРГА МАРҲАМАТ!

Халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1966—1970 йилларга мўлжалланган беш йиллик плани Директиваларида меҳнаткашларнинг моддий ва маданий ҳаётини юксалтириш юзасидан йирик тадбирлар белгиланган. Шу жиҳатдан қараганда, республикамиз курортология системаси ходимлари олдида ҳам жуда улкан ва муҳим вазифалар турибди. Масалан, булар қаторига курортларда даволаш-диагностика ишларини янада такомиллаштириш, ҳозирги замон медицина фани ютуқларини кенг татбиқ қилиш, медицинада табиий ресурслардан унумлироқ фойдаланиш каби бир қанча масалалар киради.

Ўзбекистоннинг табиий шароити курортлар, санаторийлар, дам олиш уйларини янада кенгайтиришга жуда ҳам қулайдир. Республикамизнинг 20 жойида мана шундай шифохоналар қуриш мумкин. Ўзбекистон турли хил минерал сувларга бойлиги жиҳатидан ҳам Иттифоқимизда шуҳрат қозонган. Чортоқ ва Чимёндан чиқаётган минерал сувлар ўз составининг турли моддаларга ниҳоятда бойлиги билан ажралиб туради. Тошкент минерал суви эса бод касаллигини даволашда жуда қўл келмоқда. Ичак-меъда касалликларига йўлиққан кишилар ҳам бу сувдан яхши даво топаяптилар. Бухоронинг қулай табиий шароити, у ерда буйрак касаллиги билан оғриганлар учун «Ситора ва Моҳи-хосса» санаторийсини очишга асос бўлди. Қиш пайтларида эса у ерда ҳаракат органлари касалланган кишилар ҳам даволанмоқда. Хушманзара тоғ оралиғига жойлашган Оқтош санаторийси эса ҳавосининг тозалиги, ниҳоятда мусаффолиги билан даволанувчиларни мамнун қилмоқда.

Ўзбекистондаги курорт, санаторий ва дам олиш уйларида 1965 йилда 90310 меҳнаткаш даволанди. Энди эса республикамизнинг табиий бойликларидан янада кенгроқ фойдаланиш, янги курортлар яратиш ишлари кенг кўламда олиб борилмоқда.

Беш йиллик давомида республикамизнинг турли ерларидаги курорт, санаторий ва дам олиш уйлари 2855 ўринга кенгайтирилади. Чимён санаторийсида 500, Ситора ва Моҳи-хоссада 400, Иссиқкўлда 500, Оқтошда 400, Самарқанд яқинидаги Қизил Қўрғон даволаш муассасасида 400 қўшимча ўрин ишга туширилади. Кисловодскдаги «Ўзбекистон» санаторийсида эса 200 кишилик янги корпус қурилади. Шу давр ичида «Чортоқ», Ботаника ва Луначарское номли санаторийлар ҳам қайта қурилади, кенгайтирилади. 1966 йил яъни беш йилликнинг биринчи йилида 300 ўринли янги махсус кордиологик санаторий — «Ботаника» қуриб битказилади. Бу санаторий Тошкент яқини, Бўзсув каналининг хушманзара соҳилида жойлашади.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Министрлар Совети аҳолининг ўсиб бораётган талабларини ва республиканинг қулай табиий шароитларини ҳисобга олиб 1964 йил 1 июнда санаторий ва дам олиш уйлари тармоқларини янада кенгайтириш тўғрисида махсус қарор қабул қилган эди. Натижада 1964—1970 йиллар давомида санаторий ва дам олиш уйлари қуриш учун 18 миллион 400 минг сўм миқдорида пул сарфлаш мўлжалланди. Бу маблағдан ҳозирнинг ўзида 3 миллион 400 минг сўм ўзлаштирилди.

Булардан ташқари, СССР Министрлар Совети яқинда дам олиш уйлари ва ёзги туристик соғломлаштириш муассасаларини ташкил этишни кескин суратда яхшилаш тўғрисида қарор қабул қилди. Бу қарорга биноан ёзги дам олиш муассасаларини қуришга сарфланадиган маблағни Стройбанк ажратиши керак. Бизнинг республикамизда мана шу йўл билан 1966—1970 йиллар давомида 3750 ўринга эга бўлган дам олиш уйлари қуриш мўлжалланади. Бундай дам олиш уйлари Самарқанд, Қашқадарё, Тошкент ва бошқа областларнинг, шунингдек, Қорақалпоғистон АССРнинг энг хушманзара жойларида барпо этилади.

Лекин шуни ҳам айтиб ўтиш керакки, Ўзбекистондаги баъзи министрликлар, жумладан, Қишлоқ хўжалик министрлиги, Монтажлаш ва махсус қурилиш ишлари министрлиги, Қурилиш министрлиги, Сув хўжалиги министрлиги ва бошқа бир қанча ташкилотлар аҳоли учун шифохоналар қуришдек муҳим ишга эътиборсизлик билан қарамоқдалар, натижада иш орқага сурилиб кетмоқда. Бу министрликлар келишилган сумаларни ўз вақтида етказиб бермаётирлар.

Шу кунларда ҳамма КПСС XXIII съездини меҳнатда муносиб совғалар билан кутиб олишга интилмоқда. Халқ хўжалигимизнинг бошқа тармоқларида жўшқин меҳнат қилаётган кишиларимиз қатори республикамиз курортология системаси ходимлари ҳам ўзларига юкланган вазифаларни шараф билан бажаришларига шак-шубҳа йўқ.

С. ҲУСАИНОВ,
Касаба союзлари курортларини бошқарувчи Ўзбекистон республика советининг раиси.

КОНВЕРТЛАРНИ ОЧГАНДА

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» ОММАВИЙ ИШЛАР ВА ХАТЛАР БЎЛИМИДА

Редакция кеча 70 хат, 5 фотосурат олди. Қуйида янги почта материалларидан айримлари билан танишасиз.

МАРОҚЛИ КЕЧА

Урганч. («Совет Ўзбекистони» мухбири). Бу ерда чет элларда туристик саёҳатда бўлган кишилар иштирокида дўстлик кечаси ўтказилди. Суғориш системалари область бошқармасининг бошлиғи М. Вафоев ирригация ва дренаж халқаро комиссиясининг Деҳлида бўлган VI конгрессида қатнашган эди. У Ҳиндистон сафари ҳақида ҳикоя қилиб берди. Врач О. Дўстжонов озодлик ороли — Куба халқининг янги ҳаёт қуриш учун олиб бораётган кураши, врач Ш. Хўжаев қуёш, тоғ ва чўллар водийси гўзал Болгарияда социалистик қурилишда эришилаётган муваффақиятлар тўғрисида қизиқарли эпизодлар келтирдилар. Қишлоқ хўжалик ходимларидан А. Юсупов ва С. Худойберганов ўртоқларнинг сўзлари Ҳиндистон, Цейлон, Чехословакия сафари таассуротларига бағишланди.

Ф. ЗОҲИДОВ.

ЯНГИ УЙ-ЖОЙЛАР

Тошкент Черёмушкаси — Чилонзор массиви кун сайин кўркамлашиб бормоқда. 153-қурилиш трестининг меҳнатсевар қурувчилари яқинда Муқимий кўчасида бешта, Қатортол кўчасида эса тўртта 48 квартирали уй-жой биноларини фойдаланишга топширдилар.

А. РАҲИМОВ.

ЭЛ ДАСТУРХОНИГА

Тўрткўл районидаги «Партия XXI съезди» колхози чорвадорлари А. Чудная изидан бориб, квартал пландаги 56 тонна ўрнига 58 тонна сут тайёрладилар. Х. Давлатова ўз боқимидаги сигирлардан 2.388 литр, М. Реимова 2.394 литр сут соғиб, олдинда бормоқдалар. КПСС XXIII съезди очилиш кунигача ярим йиллик сут тайёрлаш планини бажариш учун кураш қизитилмоқда.

Ю. РАҲИМБОЕВ.

АҲОЛИ МАМНУН

Юқори Чирчиқ район аҳолига маиший хизмат кўрсатиш комбинати Свердлов номли колхозда якка буюртмалар устахонаси, «Политотдел» колхозида оёқ кийимлари ремонт қилиш устахонаси ва «Правда» колхозида радио-телевизорлар ремонт қилинадиган устахона очди. Бундан меҳнат аҳли мамнун.

П. УСМОНОВА.

МИННАТДОРЧИЛИК

Мен 75 ёшга кирдим. Қариган чоғимда оғир дардга чалиниб ётиб қолдим. Врачларнинг маслаҳати билан Республика онкология диспансерида ётдим. Профессор Вали Хўжаев операция қилиб, оғир дарддан мени қутқазди, ҳаётимни сақлаб қолди. Операциядан кейин кучга киргунимча ҳолимдан хабар олиб турди. Ҳозир соғайиб кетдим. Совет кишиларини оғир дарддан халос қилиб, ҳаётини сақлаб қолаётган касалхона коллективидан, хусусан профессор Вали Хўжаевдан миннатдорман.

Т. ТУРСУНХЎЖАЕВ.
Тошкент шаҳри.

ЭЪТИБОРСИЗЛИК

1961 йилнинг май ойида «Ударник» совхозининг барча бўлимларини, шунингдек Оқбулоқ қишлоғини электрлаштириш мақсадида симёғочлар ўрнатилиб, сим тортилган, транспортёр ўрнатилган эди. Меҳнаткашлар бундан чексиз қувондилар. Лекин бу севинч узоққа бормади. Мана беш йилдирки, Самарқанддаги 2-қурилиш-монтаж бошқармасининг раҳбарлари «анайди-манайди» деб алдаб келяптилар. Столбалар қулаб, симлар узилиб ётибди. Бунга нима деса бўлади?

И. МИРЗАҚУЛОВ.

* * *

Шунингдек газетхонлардан М. Алимов (Гулистон), Р. Авезов (ҳарбий қисм), Н. Маҳмадиёров (Пастдарғом), Б. Сайдалиев (Калинин), А. Оловхонов (Жарқўрғон), Ж. Бобоқулов (Навоий), С. Жабборов (Тошкент), А. Кўчимов (Ургут), Ш. Холмуҳамедов (Ўрта Чирчиқ) ўртоқларнинг хатларида ҳам юқоридаги каби ютуқ, камчиликлар тилга олинган.

ҚИЗИЛҚУМДА ҚЎЗИЛАТИШ КАМПАНИЯСИ БОШЛАНДИ

БУХОРО, Қизилқум яйловларида қоракўл қўйларини қўзилатиш бошланди. Совлиқларнинг барвақт қўзилашига қишнинг илиқ келиши билан бир қаторда серўт янги яйловлар қулай танлаб олинганлиги ҳам ёрдам берди. Кузда шу яйловларга қўйлар ҳайдаб борилди, бориш қийин бўлган жойларга эса 300 мингдан кўпроқ қўй самолётларда ташилди.

СЖК дорисидан фойдаланган ҳолда иш олиб борган сунъий қочириш кўчма пунктлари қоракўлчилар кутганидек бўлди. Масалан, «Томди» совхозида илғор чўпонлар ҳар бир совлиқдан икки-учтадан қўзи олмоқдалар. (ЎзТАГ).

Шоир Қуддус Муҳаммадий ижодхонасида

Қуддус Муҳаммадий — ўзбек совет болалар адабиётининг йирик вакили, бахтли болаларимизнинг севикли шоиридир. Қ. Муҳаммадий ўз ижодий фаолиятини ёшлар поэзиясининг равнақига бағишлаган. Шоир ижодининг негизи — қувноқ болаларимизнинг ҳаёти ва тарбиясини поэтик ифода этишдир. Унинг шеърлари, достонлари ёшларни меҳнатсеварлик, дўстлик, ватанпарварлик, камтарлик, одоб ва ахлоқлилик руҳида тарбиялашга қаратилган. Болалар руҳи, кайфиятини яхши билган шоир содда ва равон, ўйноқи ва жарангдор мисралар орқали ёшларнинг ўй-кечирмаларини, ҳис-туйғуларини, орзу-интилишларини ёрқин ифодалаб беради.

Замонамиз эркатойларининг қувноқ ва ҳамиша навқирон куйчиси Қуддус Муҳаммадий ёшларга жуда кўп шеърий китоблар ҳадя этган.

Қуйида сиз шоирнинг янги шеърларидан намуналар ўқийсиз.

● ◆◆ ●

Жўравой ила Зуҳро

Дўстликнинг Жўравой-Зуҳросин кўрдим,
Зуҳраой, Жўравой зиёсин кўрдим.
Қизиқиб, атайлаб ўзларин кўрдим,
Ипакдек мулойим сўзларин кўрдим.
Жўра-Зуҳро деди: — Қалин дўст бўлдик,
Қалин дўст: қўшалоқ икки кўз бўлдик.
Дўстлик деб туғишган Қуёш, Ой бўлдик,
Қуёш, Ой ҳуснига биз чирой бўлдик.
Бир синф, бир партада ўтирдик бирга,
Ҳамроҳ бўлиб юрдик биз хамма ерда.
Дарсни тайёрладик доимо эгиз,
Майизни қоқ бўлиб едик иккимиз.
Тоҳир-Зуҳро деди бизни баъзилар,
Жўра билан Зуҳро эдик-ку бизлар.
Пичиллашиб, хиҳилашиб кулишди,
Куёв-келин келаётир дейишди.
Ундайлар сўзига қилмадик парво,
Совуқ сўз айтмоқни кўрмадик раво.
Тумшуқ кўтаришиб қилмадик ҳаво,
Кўнглимиз ўксиди, ўртоқлар, аммо.
Дўстлик биносининг пўлат қоясин —
Тикладик, тоғлардек пилла поясин.
Бачкилик, шилқимлик, кунчилик бари
Йўқолур доғ-дуғу кирчилик бари.
Бизнинг қўлимизда тўзийди тўс-тўс.
Дўстлигимиз бўлсин оламга кўз-кўз
Дўстликнинг ажойиб зиёсин кўрдим,
Дўстликнинг Жўравой-Зуҳросин кўрдим.

ОЙМЎМАГА УЧАМИЗ

Оймўмажон, минг йиллар
Бизни кутдинг зор-зор.
Сенга сира етолмай
Юрар эдик интизор.
Ер, осмон қовушолмай
Армонда эдик ҳамон,
Оймўмага йўл очди
Юрий акам — қаҳрамон,
Валя опам — меҳрибон.
Энди қуёш, юлдузлар
Йўлида ҳам станция —
Қуриб, кеча-кундузлар
Қатнаймиз кўкда роса.
У ерларда қуёшнинг
ГЭС тўғонин қурамиз.
Осмон, юлдуз қўриғин
Ерга бўйсундирамиз.
У ерларда ким билар!
Яна тағин нима бор!
Осмонга чиқар энди
Бизда «Восток» кема бор.
Осмон йўл кемасининг
Космонавти бўламан.
Қора булут дуч келса
Кўксини қоқ бўламан.
Сафарчи сайёҳларни
Зуҳрога қўндираман.
Юлдузма-юлдуз ошиб
Ҳайдашни дўндираман.
Осмонда нима қизиқ
Бўлса энди бизники.
Битта шарти — илм-ҳунар
Билган ўғил-қизники.

КЕЛИБ КЎРИНГ

(Уста Рауфжонга бағишлайман)

Рауфжон бола чоғдан
Дерди: бинокор бўлсам.
Энг сара иморатлар
Усталардек қўндирсам,
Устамамдек дўндирсам.
Учар бинолар қурсам,
Ихчам бинолар қурсам.
Қўндирсам ер устига
Ойга ўхшаган бино,
Ёйга ўхшаган бино.
Кўпайтсам ер юзида
Цирку театр, кино.
Мактаб, сарой, универмаг.
Пионер уйи керак.
Керакдир барин қилмоқ
Инженер амакимдек
Ҳаммасин керак билмоқ.
Уста-уста ўйинин
Рауфжон қотирарди.
Гўдакликдан ҳунарнинг
Машқини орттирарди.
Ғишт қуйиб қотирарди.
Ҳавас қилиб атайлаб
Бувисига уй солди.
Ургамчикка солган уй
Режасин қизиқ олди.
Қамалак кун нусхали
Жуда ажойиб уйча,
Ҳусни ярқирар кунча.
Девор томи бўлакча,
Эшик, роми йўлакча,
Тарнови кунгирадор,
Шиплари жим-жимадор.
У ёғини айтмайман,
Узингиз келиб кўринг,
Сиз ҳам шундай уй қуринг!

АБРОРЖОННИНГ БИР КУНИ

Аброржоннинг уйқуси
Саҳарда ўчиб кетди.
Ўтган бир кунин эслаб,
Юраги чўчиб кетди.
Кечаги куним, эссиз,
Бекордан-бекор ўтди.
Умрчамдан бир япроқ
Чиртта узилиб кетди.
Уч дарс ўқиб, мактабдан
Қочдим ҳисоб дарсида.
Бугун қизартирсалар
Дўстларим орасида!
Нима қилдим, кечгача
Юрдим копток қувалаб.
Юзу кўзим чанг-тўзон
Кўчада тупроқ ялаб.
Ўтиб кетган бир куним
Яна қайтиб келарми?!
Унга пушаймон қилсам,
Оғайнилар, бўларми?
Мактаб, ўқишдан кейин
Пионер уйим бор-ку!
Унда ҳар хил тўгарак
Бизни кутиб турар-ку!
Не учун қатнамайман?
Табиат бурчаги бор
Ўсимлик, ҳайвон, қушлар,
Ўйиндан қизиқ ишлар,
Тилла балиқ ҳам шунда —
Аквариум ҳовузча.
Қаноти зангор ипак
Қизил балиқлар қанча?
Мендан сўрашиб қолса
Балиқ бўлар неча хил?
Ростин айтсам, билмайман,
Уятмасми, бу ахир?
Балиқ тугул, бузоқни
Билмадим анов куни.
Тоғамнинг ити дебман,
Оласин кўриб уни.
Ҳамма кулиб юборди,
Уялиб қолдим жуда.
Қипқизил шалғам бўлиб,
Ақлим кирди ўшанда.
Мактабда битта ўқиш
Етмас экан одамга.
Тажриба ҳам иш билиш
Керак ҳар бир қадамда.
Шунинг учун атайлаб
Ёзилдим тўгаракка.
Ўртоқларим кўп, талай,
Энди юрмайман якка.
Энди ҳеч бир кунимни
Шунчаки ўтказмайман.
Бир оз-бир оз ўйнайман,
Бекорга кетказмайман.

НАФС ВА МЕН

Нафсини тийган киши
улкан бўлур.
Хом терини ийласанг,
ултон бўлур.
(ХАЛҚ МАҚОЛИ).

Дерлар нафсим балодир,
Ёнар ўтга соладир.
Нафсим бало бўлолмас,
Ёнар ўтга сололмас.
Ихтиёри ўзимда,
Эътибори кўзимда.
У юрмаса измимда,
У кирмаса сўзимга,
У қандай нафсим менинг,
Нафсиммас, қасдим менинг!
Ундай нафсни тияман,
Йўғон бўйнин қияман.
Нафсим карнай қилмайман,
Нафсим сурнай қилмайман.
Нафсим аждар қилмайман,
Нафсимни жар қилмайман.
Нафсим бу — жажжи оғзим,
Қорним, томоғим, бўғзим,
Мўлтиллаган шу кўзим.
Ўзимга керак доим,
Уни қилиб мулойим,
Қўш қўллаб берсам ейди!
Бермасам нима дейди?!
Қандай у бало бўлур?
Қандай у олов бўлур!
Ё кучим етмасмикин?
Ё сўзим ўтмасмикин?
Ажаб қизиқ, бир оғиз
Мўлтиллаган икки кўз:
Бутун бошлиқ умримни,
Гўзал ҳаёт гулимни,
Бемаҳал этса хазон,
Куйдириб қилса тўзон.
Йўқ, нафсим ундай эмас,
Ақлим унга йўл бермас.
Нафсимга мен посбон,
Ҳимматим кенг ер-осмон.
Нафсим бало бўлолмас,
Ёнар ўтга сололмас.

ДЕРЛАР БИР ҚУШ БОР ЭМИШ

(ЭРТАКЧА).

Дерлар бир қуш бор эмиш,
Кўнгли сут — оппоқ эмиш.
Олам бўйлаб кезармиш,
Ким не қилса сезармиш.
Бир замон сутчи хотин
Олтинга бўлиб мафтун
Элга сут сотар экан,
Сутга сув қотар экан,
Олтинга ботар экан.
Буни кўриб Сутоқ қуш,
Бу воқеа ёқмай хуш.
Тилга кириб сўзлабди,
Сут оқ-ку деб бўзлабди.
Ҳануз ҳам сут оқ дермиш
Сутга сув — ноҳақ дермиш.
Уни кўрган одамлар,
Уни севиб ардоқлар.
Дейишаркан Сутоқ қуш,
Хушёр, зийрак, энг пок қуш.

Олтин олов, ширин палов ва яшил қозон ҳақида

(ТОПИШМОҚ ШЕЪР).

Йўқ эмасу, бор экан,
Оламда дилдор экан.
Оч эмас-у, тўқ экан.
Доим қувноқ, шўх экан,
Ҳеч қайғуси йўқ экан,
Ҳаммадан ортиқ экан,
Оламга тортиқ экан.
Одамга дўст, ёр экан,
Оламга дастёр экан.
Энг гўзал олтин олов,
Ловуллаб ёнар лов-лов.
Ўзи бир парча патир,
Тафти оламга татир.
Оловман деб куйдирмас,
Ёнади-ю, кул бўлмас.
Бермас ҳеч кимга озор,
Оламга қучоқ ёзар.
Етган ери нур экан,
Нури шарбат, дур экан.
Чаман-чаман гул экан,
Ундан олам мўл экан.
Яшил қозон остида,
Остидамас устида,
Лекин ўзи олисда,
Ер-осмон орасида
Оловкон хонасида
Дам олмай ишлар экан,
Эл кўнглин хушлар экан.
Хизматда ёнар лов-лов,
Ажойиб эртак олов
На чўғи бор, на кули.
Оловлар она гули.
Доим ёнади, ўчмас,
Олтин ўчоғи кўчмас.
Ҳамиша бир зайилда,
Унга ҳамма қойил-да.
Қурилган энг баландга
Баробар тенг оламга.
Ҳамма ундан баҳраманд,
Олтин олов қаҳрамон.
Чарчаш ҳам унга ётдир,
Дангасалик уятдир.
Доим ғайрати шахтдир,
Оловнинг кони — шахтёр.
Ер-замин корхонаси
Ҳар дарахт цех хонаси.
Мевалар — дурдонаси.
Нури яшил қозонда,
Олтин олов пазанда.
Ранг-барангдир меваси,
Ундан келар гул иси.
Бир қозонда минг турлик,
Бири-биридан илик.
Хушхўр, таъми ажойиб,
Бир-биридан ғаройиб.
Ишлайди турли-туман
Нозу неъмат минг алвон:
Қанду асал, ширин нон,
Одамга қуввату жон.
Афсуски, яшил қозон
Куз келса бўлиб хазон
Тўкилиб кетар экан,
Нега бундай қиларкан?
Олтин олов ҳам аста
Бўлгандек хафа-хаста,
Лов-лов ёнмай, куяркан,
Хафа қовоқ уяркан.
Кўкламгача шу алпоз
Олтин олов қилиб ноз
Мизғиб ухлаб қолармн,
Ё толиб дам олармн?
Йўқ, у сира дам олмас,
Дам олиш нима билмас.
Бир онда кенг ер юзин
Қамрай олмас бир ўзи,
Бўлса ҳам ой-юлдузи.
Улкан-ку олам юзи.
Қучолмас барин тугал,
Дунё бўйлаб галма-гал
Ҳамиша ёниб ял-ял
У айланиб юрибди,
Хизмат қилиб турибди.
Ҳозир бўлак томонда,
Олтин олов полвон-да!
У ҳаммани бир кўзда
Баробар кўриб тезда
Эрта кўклам қайтади,
Элга нур таратади.
Олтин олов гуриллар,
Яшил қозон қурилар.

ОДАМ БОЛАСИ БЎЛ!

Ўйлаб қолди Эркинжон
Бу мақол қандай, қачон?
Айтилган, жуда қизиқ;
Билиб олай-чи туззук.
Бу ўзи қандай мақол,
Айтишга жуда қўпол:
Отанг боласи бўлма,
Одамнинг боласи бўл.
Дадам боласиман-ку.
Одам боласиман-ку,
Дадам ўғли бўлмасам,
Кўзи-қўли бўлмасам,
Келдим ўзим қаёқдан?
Гап тегиб ҳамма ёқдан.
Нима дейди одамлар,
Кўрган-билган ёмонлаб:
«Дадасин билмас бола
Ярамас, кўзи ола», —
Десалар не қиламан,
Йўғ-е, бундай қилмайман.
Мен дадам боласиман,
Мен одам боласиман.
Тағин бўлай нимасиман?
Тағин бўлай сарасиман.
Саранинг аълосиман,
Аълонинг танҳосиман.
Тўғри, дадам бир киши,
Одамлар мингбир киши.
Минг киши бир дегандай,
Бир киши минг дегандай.
Минг кишининг ичида
Дадам ҳам бир киши-да.
Мақол нақ худди шундай
Ярқираб турган кундай.
Дадаш сезма, деганмас
Ўғли бўлма деганмас,
Дадангни севгин деган,
Севиб завқ сургин деган.
Эл боласи бўл, деган,
Ер боласи бўл, деган,
Қуёш бола бўл деган
Йўлдош бола бўл деган.
Дадажоним боласиман,
Одам гултож донасиман.

ШЕЪРЧА ҲИКОЯСИ

Мен ҳар бир янги ёзган шеъримни аввал бошда тоғамларга ўқиб берар эдим. Бундай пайтларда тоғамнинг деворудармиён қўшниларининг болаларидан Анвар Хожимуродов, Нафисаой Қодировалар шу ҳовлида муҳайё бўлишиб, улар ҳам шеъримни тинглашар эди. Кунлардан бир кун шу ҳовлида Нафисаойнинг янги кийган жемперини муборакбод қилишаётганлари устидан чиқиб қолдим. Ҳурматли тоғам менга луқма ташлади: мана, шоир амакиси, Нафиса қизимни табрикланг, дадалари яхши кўриб, янги жемпер олиб берибдилар.

Мен ҳам севиниб кетиб, баракалло, аълочи қиз бўлсинлар энди деб, дастурхонга қўйилган тақсимчадаги кора кишмиш майиздан бир сиқимини олиб, Нафисанинг янги жемпери чўнтагига қуя туриб:

— Тоға, Нафиса қизингиз ширинми ё кишмишми? — десам, тоғам:

— Шуни шеър қилиб ёзиб, қизчамни бир қувонтиринг, — деб қолдилар.

Ниҳоят «Нафисаой билан кишмишжон» деган шеъримни ёздим.

НАФИСАОЙ БИЛАН КИШМИШЖОН

Бир кун майиз еб туриб,
Ўйлаб қолди Нафиса:
Кишмишжон мунча ширин,
Асалдан ўткир есанг.
Худди новвот мазаси.
— Кишмишжоним, кишмишжон,
Сўрар силаб сийпалаб, —
Ширинлигинг айтиб бер,
Қайдан олдинг, қай сабаб?
Сўзлар узум боласи,
Гаплари бийрон-бийрон,
Товши ингичка, майин;
— Ширинлигим сабаби
Ҳаммага аниқ, тайин,
Қизиқ-ку сен билмасанг.
Мен бир кичик кўримсиз,
Нуқтадай узумчаман.
Тусим қизилу қора
Етти хил нур ичганман.
Мен қуёш набираси,
Катта колхоз боғининг
Севикли кишмишиман.
Ризамат ота деган
Улуғ боғбон ишиман.
Мен узумлар зарраси.

Ҳамма қувонди. Айниқса Нафисаойнинг юрагидан бир офтоб чиққандек чеҳрасида алла қандай ёруғ юлдуз ўйнагансимон ич-ичидан қувониб қолганлиги ҳануз кўз ўнгимда мармар тошга ўйиб битилган хатдек намоёндир. Ойлар, йиллар ўтиб кетди. Бу шеърим матбуотимиз саҳифаларида босилиб, китоб бўлиб чиқди. Мана, Нафисаой ҳам ўсиб бугун Папанин номидаги 119-ўрта мактаб 11- синфининг аълочи ўқувчилари сафида бўй ўлчашиб юрибди. У яқинда бизнинг уйимизга ҳам келди. Ўтган кунларни эслашиб кулишдик. Нафисаой дейди:

— Мен энди журналистика факультетига кираман, мен ҳам сиздек ёзувчи бўлишни истайман, амаки. Бизнинг мактабимизда бахт нима деган мавзуда баҳс-суҳбат ўтказдик. Бу ҳақда мен ҳам ўз фикримни ёзиб, ўқиб бердим. Сўзимдан дугоналарим, ўқитувчиларим, мактабимизнинг собиқ директори домла Сайдаҳмедов ҳам мамнун бўлишди. Менинг ўқишга, адабиётга ва журналистикага қизиқишимни оширган нарса — биринчи синфда ўқиб юрган кезимда сиз ишонч билдириб «Нафисаой билан кишмишжон» шеърингизни ёзганингиздир. Мен бундан қаттиқ таъсирланиб кетган эдим. Сизнинг менга бўлган улкан ишончингизни жони-дилим билан оқлайман албатта, шоир амаки.

Адабиёт саҳифаси

ШИНГИЛ ҲИКОЯЛАР

И. КОСТЮКОВ.

САЛОМАТ БЎЛСИНЛАР!

Иван Федорович Ставковнинг туғилган куни шарафига берилган зиёфатда қимматли ва севикли кишининг соғлиғи учун бир қанча қадаҳлар кўтарилди.

Буларнинг ҳаммаси ҳам суюкли кишига нисбатан эътибор ва садоқат тариқасида қилинаётган шама эди.

Кичик бу авлодга мансуб бўлган ва мутлақо ичимлик ичмайдиган унинг бир қариндоши ўрнидан туриб, чин юракдан бундай деди:

— Азиз, Иван Федорович! Устига сардак солинган мана бу Осетрина балиғини мен сизнинг саломатлигингиз учун емоқчиман!

Шунда ҳамма ундан хафа бўлди.

НОТАВОН КЎНГИЛГА...

Фикус гули доимо бурчакда турадиган деворига катта почта яшиги қоқилган жамоат ошхонаси. Бу яшикка «ошхонага келувчи хўрандалардан илтимос, ошхона ишига доир фикр ва мулоҳазаларингизни билдиринг» деган ёзув ёпиштириб қўйилган.

Оппоқ халат кийган бир киши вақти-вақти билан залга кириб, гармдори ва горчица идишларига назар ташлаб қўяди.

— Ўртоқ директор! — дея мурожаат қиламан ҳалиги оқ халатли кишига, — ошхонага газета қўйилса бўлмайдими? Тушки овқат вақтида газета ўқиб ўтириш қандай ёқимли. Фойдалисини ёқимли нарса билан омухта қилинса ёмон бўлмасди демоқчиман.

Директор менга анча тикилиб турди, кейин нимагадир салфетка солинган вазаларни у ёқдан бу ёққа алмаштириб қўйди-да, сўнгра жавоб қайтарди.

— Сиз, ёқимли гражданин, менюда нимаики ёзилган бўлса ҳаммасини биздан талаб қилиш ҳуқуқингиз бор. Газетага келсак, биласизми, ҳурматли гражданин, бу ер жамоат ошхонаси, халқ қироатхонаси эмас! Уларни бир-биридан ажрата билиш керак, азизим!

Кейин унинг ошпазга гапираётган гапларини эшитиб қолдим:

— Кўрдингми, бу кишининг хоҳишини! Газета эмиш! Эҳтимол кўнгли ҳали музикани ҳам тусаб қолар! Шаляпинни келтир дер! Ёки деяйлик Пятницкийнинг хорини дермикан!.. Худо ҳақи дунёда шунақанги тентаклар борки...

Ошхонада тентак-хўранда устидан анча пайтгача кулиш давом этди.

М. ОЛЬШЕВСКИЙ.

НИМА ХАЛАҚИТ ҚИЛЯПТИ?

Директор секретарни чақирди.

— Илтимос, ўринбосаримни чақириб келсангиз!

— У бугун келмайди. Уйида докладга тайёргарлик кўряпти.

— Қанақа докладга?

— Городкичиларнинг область слётида қиладиган докладга. Ўринбосарингиз секция секретарику.

— Хўш,.. Ундай бўлса план бўлимининг бошлиғини чақиринг.

— План бўлимининг бошлиғи майдончада қўл силтаяпти.

— Қўл силтаяпти? Кимга силтайди?

— Футболчиларга. У судьяку, ахир.

— Хўш... Бош инженер қани?

— У найзабозлик билан банд...

— Қаранг-чи, бош механик ўз ўрнидадир?

— Йўқлар, у киши бугун ярим ҳужумчи ўрнида ўйнаяптилар.

— Таъминот бўлимининг бошлиғичи?

— Базага кетган. Бадминтонлар учун ракетачалар олиб келармиш.

— Умуман идорада бирорта одам борми?

— Бор. Сиз,мен, қоровул, фарош хотин...

— Ходимлар қаёққа кетишди? Одамлар қаерда?

— Физкультура парадига тайёрланишяпти.

— Тушунарли...

— Ўртоқ директор...

— Нима демоқчисиз?

— Бугун бизнинг баскетбол командамизнинг энг масъулиятли тренировка ўтказадиган куни эди...

— Нима бўпти?

— Мен ҳам вақтлироқ кетсам девдим.

— Яхши. Борақолинг.

—...Раҳмат...

— Бир минут!.. Кетгунингизча кимни кўрсангиз айтиб қўйинг, соат учда ёнимга кирсин. «Нормал ишлашимиз учун нима халақит қиляпти?» деган мавзуда мажлис ўтказиб оламиз. Тушунарлими?

— Тушунарли. Соат учда ҳамма мажлисга.

— Учда? Тўхтанг, тўхтанг... Айтмоқчи, соат учда шаҳар шахматчиларининг секция бюроси мажлисини ўтказамиз-ку!

Русчадан Т. УНАБОЕВ таржимаси.

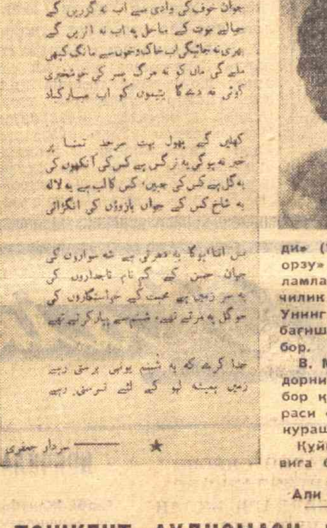

Ҳозирги замон ҳинд тараққийпарвар адабиёти вакили Али Сардор Жаъфарий (1913 йилда туғилган) сермаҳсул ва истеъдодли адибдир. Унинг «Парвоз» (1943), «Янги дунёга салом» ва «Халқ» (1946), «Тинчлик юлдузи» (1948), «Қонли чизиқ» (1949), «Осиё уйғонди» (1950), «Тош девор» (1953), «Яна бир орзу» (1965) номли шеър ва достонлар тўпламлари Ҳиндистондагина эмас, балки кўпчилик чет мамлакатларда ҳам машҳур. Унинг Совет Иттифоқига ва доҳий Ленинга бағишланган ўнлаб шеър ва достонлари бор.

В. Маяковскийнинг шогирди бўлмиш Сардорни инглиз мустамлакачилари бир неча бор қамоққа ташладилар, бироқ унинг наъраси «тош девор»ларни тешиб ўтиб, халқни курашга чорлади.

Қуйида сиз шоирнинг Тошкент учрашувига бағишланган шеърини ўқийсиз.

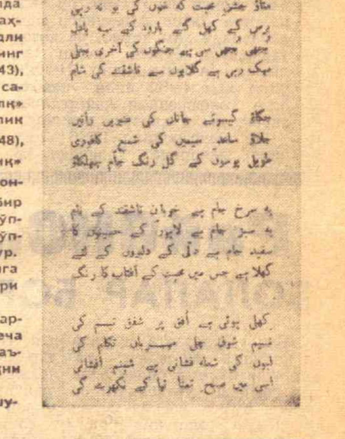

Али Сардор ЖАЪФАРИЙ

ТОШКЕНТ АҲДНОМАСИ МУБОРАКБОДИ

Кул, бу муҳаббат базмида — қон ҳиди битди,
Ёғиб ўтди, тарқалди боруд қора булути,
Чарақ этди-ю ўчди жангнинг сўнгги чақмоғи...
Муаттар гул ҳидидан Тошкент шаҳри қучоғи.
Таралсин жонон зулфин нозли мушку анбари,
Оқ, нуқра билакларнинг кофурий шамъи ёнсин,
Ҳаётбахш бўсалардан гулранг жомлари қонсин.
Тошкент хўблари учун сипқоринг қирмизи жом,
Лоҳур гўзаллари-чун бу қадаҳ бўлгай яшил,
Деҳли дилбарлари-чун оқ жом бўлажакдир ком —
Бу жомларда лиммо-лим офтоб нурин яшнаши.
Уфқда табассумлар шафақи жилоланар,
Меҳрибон такаллумнинг елар севги насими.
Лаблардан шабнам томар, аланга эмасдир бу!
Ундан таманно тонги порлоқ қулоч отажак.
Энди ғам тунларида сочини кимса ёймас,
Хавф водийсида ёшлар кезмас энди саргардон.
Соҳилга келиб қўнмас асло ажал лашкари,
Мақсадимиз эмас-ку, ахир, харобаю қон!
На фарзанд ўлимидан олар она «хушхабар»,
Ҳеч кимса етимларни айламас «муборакбод».
Талай гуллар очилар таманно сарҳадида.
Шунда ким таниб олар: бу наргис кимнинг кўзи?
Бу гул кимнинг жабини? Кимнинг лаби бу лола?
Бу шох қайси шаҳиднинг бир вақтлар бўлган қўли?
Шунда айтарлар: бу ер—шаҳсуворлар еридир,
Ҳусн оламда гумном тождорлар еридир.
Гул учун жонин берган, шабнамни ардоқлаган
Соф муҳаббат кўйида шайдо ёрлар еридир.
Илоҳо, томаверсин шундайин шабнам эзгу,
Қонга чанқоқлигича қолаверсин ер мангу.

Урду тилидан Наби МУҲАМЕДОВ таржимаси.
22 февраль, 1966

Шоислом ШОМУҲАМЕДОВ.

ИККИ ҒАЗАЛ

САРВ

Қоматинг кўз-кўз қилиб, бағри-дилимни эзма, сарв,
Ёри жоним эслатиб, хуш қоматинг кўргизма, сарв.
Нафс учун пасту баландлар олдида бошинг эгиб,
Юзларинг сарғайтмадинг, асло хижолат сезма, сарв.
Сен садоқатда нигоримдек, абад бир хилдасан,
Қиш ва ёз, куз ҳам баҳор кўм-кўклигинг кетказма, сарв,
Одатинг доим адллик, шул учун кўрмай хазон,
Яшнагайсан тўрт фасл, шул одатинг ҳеч узма, сарв.
Сен қуёшга тўғри йўлдан интиларсан доимо,
Қалби қинғирлар билан ҳеч иттифоқлик тузма, сарв.
Сени тинчлик аскарига ўхшатиб эрдим бурун,
Эътиқодим доимо шу, эътиқодим бузма, сарв.
Сенга боққанлар дилида шодлик жавлон урар,
Шодлик бахш эт ўзинг ҳам, дилга ғам ўтказма сарв.
Мақтовинг тушган кўнгил ўз бахтини топдим, деяр,
Шоҳислом қалбига ёрдин фироқ етказма, сарв.

ДЎСТЛАР ДИЁРИДА

Дўстларим, нўш айлайик қирмизидан битта қадаҳ,
Бул чаманнинг оҳу янглиқ қизидан битта қадаҳ.
Юзларининг қирмизи ҳам шўх дилининг тафти бор,
Қани сўнсин ишқу дил денгизидан битта қадаҳ.
Бул диёр меҳмони бўлдик-ку юрак қолди гарав,
Аҳду дўстлик бобида тенгсизидан битта қадаҳ.
Мовий кўзларнинг қорачиғи бамисли осмон,
Осмондек кенг, саҳий ёз-кузидан битта қадаҳ.
Сўз агар бўлса самимий дилни банду ром этар,
Барча сўзлар дури дўстлик сўзидан битта қадаҳ.
Дил ғамин барбод қилгай дўстларнинг суҳбати,
Қолмагай ҳеч бир асар дил музидан, битта қадаҳ.
Шоҳислом, дўст диёрида қуёш соқий экан,
Бул диёр соқийсининг ич ўзидан битта қадаҳ.

ТУҲМАТ ва ИЛОН

Халқимиз тўқиган шундай афсона,
Афсонаки, бунга қойил замона.
Қадимдан бир экан туҳмат ва илон,
Уларнинг нияти қабиҳ, беомон:
Кунлардан бир куни илон сўз очиб,
Оғзидан заҳарли оташин сочиб,
Вишиллаб берибди туҳматга савол:
— Жавоб қил сўзимга эй, дарди маҳол.
Биринчи дўзахи менми ёки сен?
Умрингда гапиргин бир марта ростин!
Илоннинг наштари туҳматга ботиб,
Бир нафас қолибди қайроқдай қотиб.
Туҳмат дўқ урибди унга тозаям:
— Сен ифлосдан баланд ҳаттоки соям.
Ўзингни тенг қилма менга эй, суллоҳ.
Даҳшатим зарбидан топмайсан паноҳ.
Туҳмат дейилганда қалтирар олам,
Танамни қоплаган фисқу фужур, ғам.
Заҳринг урвоқ бўлмас, менинг заҳримга,
Дод дейди одамзод тортсам қаҳримга.
Номимдан чўчийди Кўҳиқоф тоғи,
Дамимдан қурийди ҳаёт булоғи.
Сен нишинг урасан суриштирмай ҳам,
Кечалар изгийсан, тинмайсан бир дам.
Сенга дўст-душманнинг сира фарқи йўқ,
Гапимнинг тагига тушунгин тўлиқ.
Заҳрингни сочасан ҳамма кишига,
Ажратмасдан унинг тутган ишига.
Мен заҳар урмоқ йўлим бўлакроқ,
Олдин танлаб, сўнгра отаман қармоқ.
Ватанга ким содиқ, обрўси катта,
Актив жамоатчи юртда, элатда
Ана шундайини мўлжал оламан,
Пойлаб туриб, сўнгра човут соламан.
Мендан безор шаҳар, гузар, маҳалла,
Наҳотки билмасанг аҳмоқ, хомкалла.
Бўҳтонимдан юзлаб киши овора,
Комиссия, текшир-текшир, не чора?
Катта амал, мўмай ойлик — мақсадим,
Борган сари авжга чиқиб тортишув,
Бу разиллар аро бўлди олишув.
Ёқалашиб улар борди дўзахга,
Булар учун ҳеч ким келмас гувоҳга.
Епиқ эди ҳозир дўзах эшиги,
Кўринмасди ҳатто бирор тешиги.
Ҳай-ҳайлаб чақирди туҳмат ва илон,
Бу мудҳиш овоздан ҳайратда шайтон.
Шу онда чиқибди дўзах ҳокими,
Бевақт сўрайсан аблаҳлар кимни?
Улар дебди: ҳоким, бўлгин бизга эш,
Жанжаллик саволни энди ўзинг еч:
Биримиз туҳмату биримиз илон,
Дунёда биз каби йўқдир шарлатон.
Дўзахга ким тушар биринчи бўлиб,
Ростин айт, тортинма, юзимиз кўриб,
Шунда дебди ҳоким туҳматга қараб,
Туҳматга тан бериб бошини силаб:
— Биринчи дўзахи ўзингсан чунон,
Дўзахда кунда бўл, расо тутаб ён.
Ҳазар қилар сендан дўзах ҳам билгин,
Юзингни тимдалаб, сочингни юлгин.
Жирканар руҳсоринг кўрганда дўзах,
Ўзингсан қабоҳат, шарманда аблаҳ,
Ҳеч киши бўлмасин туҳматга дучор,
Туҳматнинг овози дўзахда ўчар.

* * *

Шом бўлса қушлар қўйлар қўзига,
Қулоқ солинг халқнинг доно сўзига.
Ҳамиша бўлингиз бахтли, соғ-омон,
Дунёда йўқ асло туҳматдан ёмон.

Акмал Пўлат

ОЗОДЛИК ОРОЛИДА

(Куба таассуротлари)

Куба деганда ўз жасорати билан бутун дунёни ҳайратга солган жанговар халқ, эркесевар, ғолиб мамлакат кўз олдимизга келади. Территория жиҳатидан унча катта бўлмаса ҳам, қудратли социалистик мамлакатлар аҳил оиласида муносиб ўрин олган бу мамлакатнинг империализмга қарши дадил бош кўтариб чиқиши, асрлар давомида империализм чирмаб келган зулм занжирларини тилка-пора қилиб ташлаши чиндан ҳам буюк жасоратдир!

Шу сабабли Осиё ва Африка халқлари Бирдамлик комитетларининг навбатдаги конференцияси худди мана шу Озодлик оролида чақирилгани ҳамманинг дилини хушнуд қилди.

Осиё, Африка халқлари Бирдамлиги совет комитети ўз фаолиятини кундан-кун активлаштирмоқда. Шундай миллий комитетлар бошқа мамлакатларда ҳам тузилган. Бу бирдамлик ҳаракати асосан урушдан кейинги даврда, халқларнинг миллий-озодлик ҳаракатлари кенг қулоч отган шароитда вужудга келди. Бирдамлик ташкилотларини тузишдан мақсад — Африка, Осиёда рўй бераётган миллий-озодлик ҳаракатларига ҳар томонлама ёрдам бериш, уларни моддий, маънавий, сиёсий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш, миллий-озодлик ҳаракатига раҳбарлик қилаётган миллий партияларга кўмаклашишдир.

Дунёдаги демократик миллий-озодлик ҳаракатларига ёрдам берувчи бу ташкилот биринчи бўлиб 1955 йили Деҳлида тузилди. Унда Осиё мамлакатлари жамоатчилиги йиғилиб, Осиё бирдамлиги ташкилотини тузган эдилар. Орадан уч йил ўтгач, бу ташкилот вояга етиб, нуфузини кенгайтиргандан кейин унга Африка мамлакатлари ҳам қўшилдилар. 1958 йили Осиё ва Африка халқлари биринчи конференцияси бўлди. Конференцияда Шароф Рашидов бошлиқ Совет Иттифоқи делегацияси иштирок этди. Ўша конференцияда Осиё ва Африка халқлари бирдамлиги доимий ташкилоти тузилди.

Кейинги йиллардан бошлаб дунёдаги баъзи бир давлат жамоатчилиги вакиллари, бу ташкилотга Латин Америкаси мамлакатлари ҳам кириб, уч қитъа ташкилоти бўлсин, деган таклифни қўя бошладилар. Шунинг учун ҳам 1962 йили навбатдаги конференция чақирилиши керак, деган қарорга келинди.

Бу конференция 1966 йилнинг январида Гаванада йиғилди. У ўз ишини 3 январдан 15 январгача давом эттирди. Конференцияда 82 мамлакатдан вакиллар қатнашди. Совет делегацияси 12 кишидан иборат бўлиб, унга ўртоқ Ш. Рашидов бошчилик қилди. Делегация составида Чингиз Айтматов, Зулайҳо Гусейнова, Бекжамол Рамазонова, Расул Гамзатов сингари бирдамлик ҳаракатида бир неча йиллар давомида ишлаб, тажриба орттирган кишилардан иборат эди. Улар миллий-озодлик ҳаракатида иштирок этаётган партияларнинг программаларини, шиорларини, ҳаракатларини, ютуқ ва мағлубиятларини яхши билганлари учун ҳам конференция давомида халқаро масалалар бўйича умумий тил топиш анча осон бўлди.

...Гаванага биз «ТУ-114» самолётида учиб бордик. У ернинг ҳавоси ҳам бизнинг ёздек экан. Ҳаммаёқ кўм-кўк. Пальмаларнинг барги қишда ҳам тўкилмас экан.

Гаванага тушиш биланоқ вазиятнинг мутлақо бошқача эканлигига дуч келдик. Ҳамма кўтаринки кайфиятда. Конференцияга бағишлаб кўп қаватли биноларга улкан плакатлар осилибди. Ҳаммаёқда қизил байроқлар. Оромбахш музика садолари тинмайди...

Бу орада янги йил ҳам келиб қолди. Ҳамма делегациялар бу тантанани кутишга таклиф қилинди. Янги йилни ўтказиш Куба вақти билан соат 4-гача давом этди. Унда Куба Бош министри Фидель Кастро ҳам қатнашди. Иккинчи январда эса Куба халқининг миллий байрами бўлиб, унда катта парад бўлиб ўтди. Фидель Кастро шу намойишда оташин нутқ сўзлади...

Учинчи январь куни конференция иш бошлади. Кетма-кет турли мамлакат вакиллари сўзга чиқа бошладилар. Совет вакилига сўз берилишидан олдин эса бутун зал муҳим бир нарсани кутаётгандек жим бўлиб қолди. Ниҳоят, совет вакили сўз олиб, бу ерга 82 мамлакатдан вакил тўплангапини, агар мана шу катта кучнинг ҳаммаси бир мақсадни кўзлаб, маҳкам жипслашиб, империализмга қарши биргаликда кураш олиб борса, халқлар бахт-саодати йўлида катта иш қилинишини таъкидлади. Унинг гапларини бутун конференция вакиллари қизгин табрикладилар.

Комиссияларнинг махсус мажлислари ҳам жуда жонли ўтди. Шундай комиссияларнинг бири, масалан, мустамлакачилик ва янги мустамлакачилик масаласини муҳокама қилди. Баъзи бир давлат вакиллари Бирлашган Миллатлар Ташкилотини ҳозир янги мустамлакачиликнинг қуроли бўлиб қолди, деб даъво қилдилар. Бу ташкилот баъзи масалаларда камчиликларга йўл қўяётган бўлса-да, унга бунчалик баҳо бериш, халқаро ҳаётда унинг тутган ўрнини инкор этиш нотўғридир. Совет делегацияси аъзоларининг бу фикри кўпчилик мамлакатлар вакилларига ҳам маъқул тушди.

Гавана конференциясида миллий-озодлик ҳаракатининг турли масалалари муҳокамадан ўтиб, жуда муҳим ҳужжатлар қабул қилинди. Халқаро ҳаётда Совет Иттифоқи тутаётган сиёсат нақадар тўғри эканлиги яна бир бор исбот этилди.

...Конференциядан бўш вақтларда Гавананинг диққатга сазовор жойларини томоша қилдик. Шаҳар кўчалари тоза, йўллар ойнадек ялтирайди. Паст қаватли уйлар кўзга деярли ташланмайди. Баланд, кўп қаватли уйлар дид билан қурилган, бири-биридан чиройли. Бизнинг делегациямиз аъзолари жойлашган меҳмонхона биноси шундай иморатлардан бири бўлиб, Куба революциясидан олдин туристлар учун қурилган экан. 25 қаватли бу меҳмонхонанинг ости уч қаватли гараж, иккинчи қаватида мусаффо денгиз суви билан тўлдирилган ва чўмилишга мўлжалланган катта, чиройли ҳовуз. Шу иккинчи қаватда туркча ҳаммом ҳам қурилган. Меҳмонхонанинг олтита ресторани бор, хоҳлаган вақтингизда кириб ярим соат ичидаёқ ҳузур қилиб овқатланишингиз мумкин.

Бу иморат илгарилари пулдорларга, уларнинг ҳузур-ҳаловатини кўзлаб солинган бўлса, эндиликда унинг эшиклари меҳнатсевар Куба халқи учун, унинг ҳамнафас дўстлари учун катта очиб қўйилган.

Энди навбатдаги конференция 1968 йилда Қоҳирада бўлиши керак. Гавана конференциясида уч қитъа ташкилоти батамом тузилмади. Чунки орада ҳали пишиб етилмаган масалалар бор. Энди уч қитъа ташкилоти Қоҳира конференциясида батамом тузилиши керак. Шунинг учун Гаванада 1968 йилги конференцияни тайёрлаш комиссияси тузилди. Вақтинчалик секретариат икки йил ичида бўлажак ташкилот уставини, структурасини тайёрлаб, конференцияга тақдим этади. Уч қитъа ташкилоти қаерда бўлади, унинг доимий органлари қаерда ишлайди — бу саволларга 1968 йилги Қоҳира конференцияси мукаммал жавоб беради.

1966 йил чиндан ҳам анча қутлуғ келди. Янги йил бошлариданоқ бутун жаҳон афкор оммасининг фикри ёди Тошкент билан Гаванада — ер юзидаги барча софдил инсонларни тўлқинлантирган бирдамлик, ҳамжиҳатлик, бир-бири билан аҳил яшаш каби муҳим масалалар муҳокама қилинган азм шаҳарларда бўлди. Гавана конференцияси делегатлари худди шу вақтда Тошкентдаги (Ҳиндистон билан Покистон давлат бошлиқларининг учрашуви) музокараларнинг боришини диққат билан кузатиб турдилар. Бу учрашувдан бирон нарса чиқмайди, деб умид боғлаганлар ҳам бўлди. Кенгаш эндиликда Тошкент Декларацияси номи билан машҳур бўлиб кетган ва ўзининг илк самаралари билан барча тинчликсевар халқларни мамнун қилган муҳим тарихий ҳужжат қабул қилгач, бундай кишилар мўм тишлаб қолишди. Эртаси куни Лаъл Баҳодир Шастрининг бевақт вафот этганлиги ҳақидаги хабар ҳаммамизни чуқур қайғуга солди. Гавана конференциясида қатнашаётган Ҳиндистон делегацияси аъзолари навбатдаги мажлисга қора кийимда келишди. Ҳиндистоннинг бу улуғ фарзанди вафот этган бўлса-да, ўз халқининг хотирасидан асло ўчмайдиган катта иши билан абадий барҳаётлигини айтиб, уларнинг кўнглини кўтардик...

Озодлик ороли халқи империализм кишанларини парчалаб ташлагач, бу мамлакат экономикаси, маданияти гуркираб ўсаётганини кўриб беҳад қувондик.

Америка империализми Озодлик оролини ҳар томонлама исканжага олиш ниятидан ҳали ҳам қайтгани йўқ. Лекин қудратли социалистик мамлакатлар ҳамдўстлиги, ер юзидаги барча соф ниятли, тинчликсевар, тараққийпарвар кишиларнинг бирдамлиги ҳар қандай ёвуз ниятларнинг олдини олишга, Куба халқини дўқ-пўписалардан омон сақлашга қодир.

Америка қитъасининг ҳур диёри, тинчлик ишига муносиб ҳисса қўшаётган Кубага қилган сафаримиз абадий эсда қолади.

Б. АБДУРАЗЗОҚОВ.

РайОНО... БОЛАЛАР БОҒЧАСИДА

БИР ХАТ ИЗИДАН

«Биз «Правда»га мурожаат қилишга ва район халқ маорифи бўлими билан болалар боғчаси ўртасидаги бемаъни, аммо кескин кураш тўғрисида гапириб беришга мажбур бўлдик...» — Тошкентнинг биқинида жойлашган Луначарское посёлкасидаги ота-оналарнинг катта бир группаси ёзган хат ана шундай бошланади.

Бу кураш беш йил аввал бошланган эди. Ўша вақтда Орджоникидзе район халқ маорифи бўлими ходимларига 17-болалар боғчаси территорияси ёқиб қолди. Улар боғча территориясининг тенг ярмини эгаллашди-ю ўзлари учун катта бино қуриб, ўртага баланд девор олишди. Аввал болалар қувнаб, ўйнаб юрган соя-салқин боғда РайОНО қоровули сабзи ва бодринг етиштирмоқда.

Ана шу болалар боғчасига қатнайдиган кичкинтойларнинг ота-оналари ёрдам сўраб областъ халқ маорифи бўлимига, Ўзбекистон ССР Маориф министрлигига, республика газеталари редакцияларига мурожаат қилдилар. Орджоникидзе район ижроия комитети бинони болалар боғчасига бериш, район халқ маорифи бўлими учун эса бошқа жой танлаш тўғрисида қарор чиқарди.

Аммо орадан йиллар ўтди. Болалар боғчасига энди бошқа кичкинтойлар бормоқда. Район ижроия комитети раҳбарлиги бир неча бор ўзгарди, райОНО ходимлари эса ўзлари эгаллаб олган жойни сира бўшатиб бергилари келмаётир. Ўзаро муносабатлар тобора кескинлашмоқда. Бир томон ўз талабларининг ҳаққонийлигини исботлашга уринса, иккинчи томон нуфузли идора эканлигидан фойдаланмоқда.

Бундан бир неча йил муқаддам Ўзбекистонда ҳамма нарса болалар учун, деган ажойиб ҳаракат бошланган эди. Корхоналар ва колхозлар болалар боғчалари ва яслилари учун янги бинолар қуриб бердилар, юзлаб маъмурий бинолар, уйлар, коттежлар болалар ихтиёрига берилди. Ёш гражданлар учун республикада жуда кўп ишлар қилинди.

Шунинг учун ҳам Луначарскоедан келган хат бизга ғалати туюлди. Битта кўнгилсиз факт тўғрисида газетада хабар босиб чиқариш арзирмикин,— деб ўйладик биз,— бу масалани ўша жойнинг ўзида ҳал қилиш осонроқ эмасми?

— Яна ўша масала!—деб қаҳрланишди Орджоникидзе район партия комитетида.— Жонга тегди, бу иш билан шуғулланишга вақтимиз ҳам йўқ. РайОНО қаерда бўлса ўша ерда тураверади.

Лекин район партия комитети ва район ижроия комитети ҳар ҳолда «чора» кўрдилар. Ўша куниёқ болалар боғчаси мудираси В. М. Аркашинани чақиртириб келдилар:

— Ота-оналарнинг «Правда»га мурожаат қилишларига қандай йўл қўйдингиз? Шикоятларни тўхтатинг. Акс ҳолда...

Аммо болалар боғчаси мудирасининг ота-оналар шикоятини тўхтатишга қурби етмас эди. Бир неча кундан кейин уни яна чақиртиришди:

— Узоқ вақт ишлаяпсиз, лекин бирор марта ҳам огоҳлантириш олмагансиз... Жуда ғалати. Ахир боғчадаги аҳвол санитария талабларига жавоб бермайди, болалар жуда кўп.

Болалар боғчасининг мудирасига шу тариқа санитария-эпидемия станцияси жарима солди, район ижроия комитети ва район партия комитети эса қаттиқроқ жазо кўрамиз деб пўписа қилдилар. Ҳолбуки, боғча мудирасини эмас, балки посёлка кичкинтойларининг эҳтиёжлари билан қизиқмаётган, улардан баланд девор орқасига яшириниб олганларни жазолаш керак эди.

И. МУҚИМОВ,
А. ЧУМАЧЕНКО.

Тошкент шаҳри.

(«Правда», 12 март).

ХРОНИКА

СССР Олий Совети Президиуми ўртоқ Василий Иванович РУБЦОВни СССР Министрлар Совети Ўрмон хўжалиги давлат комитетининг раиси қилиб тайинлади.

Халқаро ҲАЁТ

СУКАРНО СИЁСИЙ ПАРТИЯЛАРНИНГ РАҲБАРЛАРИ БИЛАН КЕНГАШДИ

Президент Сукарно 10 мартда Индонезиядаги асосий сиёсий партияларнинг раҳбарлари билан кенгашиб олди. Шу учрашувдан сўнг кенгаш қатнашчилари қўшма баёнот эълон қилдилар. Бу баёнотда партияларнинг раҳбарлари ҳозирги ҳукуматга қарши ғалаёнлар вақтида ёшлар қўлланаётган методларни оқлай олмайдилар, чунки улар ҳар жиҳатдан Индонезия революциясига хавф солмоқдалар ва президентнинг раҳбарлигига путур етказмоқдалар, дейилади.

(ТАСС).

ИРҚЧИЛАР ҲУКМРОНЛИГИГА ЧЕК ҚЎЙИЛСИН

Ғарби-Жанубий Африканинг халқ ташкилоти вакили Лукас Похамба Замбияда қуйидагиларни айтди: Бизнинг халқимиз Ғарби-Жанубий Африкада Фервурд режимининг ҳукмронлигини тугатишни талаб қилаётган Совет Иттифоқи сиёсатини табриклайди. Биз, Ғарби-Жанубий Африка аҳолисининг вакиллари, ватанимизнинг ўз тақдирини ўзи белгилаш масаласини ҳал қилиш учун Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг дарҳол чоралар кўришини талаб қиламиз.

Ғарби-Жанубий Африка территориясидаги Каприва вилоятига Жанубий Родезиядан солдатлар келди. Улар Жанубий Африка қўшинлари билан бирга Капривада қурилаётган ҳарбий базани мустаҳкамлашда қатнашмоқдалар, шунингдек Жанубий Родезиядан, Жанубий Африка Республикасидан ҳамда Бечуаналенд ва Басутоленд проекторатларидан келиб, Каприва вилояти орқали Африкадаги мустақил мамлакатларга ўтиб кетаётган сиёсий муҳожирларни қўлга туширищ мақсадида полиция операцияларини ўтказмоқдалар. (ТАСС).

ҒАРБИЙ БЕНГАЛИЯДА АҲВОЛ

Ғарбий Бенгалия штатининг бош министри П. Сен штат пойтахти Калькуттадаги «Ҳинд моторс» заводида ҳамда Ришра ва Конаган темир йўл станцияларида намойишчиларни полиция ўққа тутганида ўн киши ўлдирилганлиги ва кўп кишилар жароҳатланганлигини матбуот вакилларига айтди.

Калькутта чеккасидаги Ришра Серампур деган жойда полиция билан намойишчилар ўртасида бўлган тўқнашув икки соат давом қилди. Полицияга кўмаклашиш учун аскарлар чақирилди.

Калькуттанинг кўпчилик районларида шаҳар транспортининг қатнови батамом тўхтаб қолди, магазинлар ва бозорлар ёпиб қўйилди. Калькуттадаги ғалаёнларга Ғарбий Бенгалия штатида рўй бераётган озиқ-овқат қийинчилиги сабаб бўлмоқда. (ТАСС).

ГВАТЕМАЛА ИШЧИЛАРИ РАҲБАРЛАРИНИ ҲИМОЯ ҚИЛИБ

ГАВАНА, 11 март. (ТАСС). Мексика журналистлари уюшмаси Виктор Мануэль Гутьеррес ва Леонардо Кастильони озод қилишни талаб қилиб, Гватемала президентига мактуб юборди, деб хабар беради Пренса Латина агентлигининг мухбири Мехикодан.

Гватемала ишчилар ҳаракатининг ана шу икки таниқли раҳбари қамоққа олинганлиги Мексика жамоатчилик доираларини қаттиқ ғазаблантирди. Улар Гутьеррес ва Кастильо хавфсизлигини таъминлашни президентдан талаб қилмоқдалар.

Хитой Индонезияга нота юборди

ПЕКИН, 11 март. (ТАСС). Синьхуа агентлиги хабар беради: Хитой Халқ Республикаси Ташқи ишлар министрлиги 9 ва 10 мартда ўнг унсурлар Хитой Халқ Республикасининг Индонезиядаги элчихонаси савдо маслаҳатчиси канцеляриясига, Хитой Халқ Республикасининг Жакартадаги бош консульхонасига ва Синьхуа агентлигининг Жакартадаги бўлимига ҳужум қилганликларига қарши норозилик билдириб, Индонезиянинг Хитойдаги элчихонасига нота юборди.

ХИТОЙДА ЗИЛЗИЛА

ПЕКИН, 11 март. (ТАСС). Синьхуа агентлигининг хабар беришига кўра, 8 мартда Синтай шаҳри районида ер қимирлади. Зилзила марказида унинг кучи тахминан 9 баллга етди. Хабарда айтилишича, зилзила юз берган район аҳолиси зарар кўрган.

Зилзила бўлган районга ишчи отрядлари, медицина бригадалари жўнатилди, озиқ-овқат, дори-дармонлар ва қурилиш материаллари етказиб берилди. Зарар кўрганларга ёрдам кўрсатиш ва табиий офат зарарларини тугатиш учун ҳарбий бўлинмалар етиб келди. Атрофдаги уездларнинг деҳқонлари ҳам зарар кўрганларга ёрдамга келдилар.

ҚИЗИҚ ВОҚЕАЛАР, ХАБАРЛАР...

«ЭРТАГА ЕТИБ БОРАМАН»

«Эртага кечқурун соат 10,25 да етиб бораман салом билан Елена» — яқинда Триест шаҳрида яшовчи Жирарделилар оиласи Меранодан ана шундай телеграмма олди. Елена телеграммани ўқиб, «Бу қанақа ҳазил, — деб ўйлади. — Менинг Триестга келганимга ўттиз йил бўлди-ку. Ҳа, 1931 йил 3 сентябрь куни келган эдим».

Бу сирли телеграммани почта ходимлари тушунтириб беришди. Адрес ноаниқ кўрсатилгани учун телеграмма эгасига вақтида етказиб берилмаган экан. Телеграмма почтада 34 йил ётибди. Бир почта ходими ниҳоят адресни аниқлаб, ҳечдан кўра кечи яхши деб, телеграммани юборган экан.

«ТИМ, ЧИРОҚНИ ЁҚ»

Британия фирмаларидан бири сотишга магнитофон-қоровул чиқарди. Бу магнитофон уйни ўғрилардан қўриқлайди. Магнитофон хуррак тортган ва ҳар 10 минутда йўталиб турадиган кишининг овозини чиқаради. Кейин хотин кишининг овози «Ким у? Тим, чироқни ёқсангчи» деб сўрайди. Прибор тўхтовсиз саккиз соат ишлайди.

ВРАЧНИНГ ХАТОСИ

Американинг Шимолий Каролина штати маъмурлари автобус шофери, 43 яшар Спенсер Фиррнинг эркак киши эканлигига ҳалигача ишонмаётирлар.

Гап шундаки Спенсер туғилган вақтда бола туғилганлиги ҳақидаги справкани тўлдирган врач адашиб, жинси аёл, деб ёзиб қўйган экан. Шундан буён Спенсер бюрократлар армиясини ўзининг эркак киши эканлигига ишонтира олмаяпти. Аммо у умидини узгани йўқ: «Яна бир неча хат ёзиб кўраман» дейди у.

(«Вокруг света» журналидан).

Редактор **М. ҚОРИЕВ.**

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

РАДИО БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

7.45 — Ота-оналар учун. 8.25 — Қўшиқлар. 9.30 — «Ялла» концерти. 10.30 — Концерт. 11.10 — Экран янгиликлари (рус.). 11.25 — Дам олиш концерти. 12.15 — Эрталабки салом (Москва). 13.30 — Чет эл эстрада куйлари. 14.00 — Қишлоқ хўжалик ходимлари учун. 15.00 — «Глобус» (Москва). 15.20 — «Абдулла Набиев» (радиопостановка). 17.00 — «Пахтакор» (Тошкент) — «Крылья Советов» (Куйбишев) ўртасида футбол. 18.00 — «Ёшлик» радиостанцияси. 18.40 — «Ғалаба йўлидан» (қоз.). 19.30 — Концерт. 20.00 — СССР санъат усталари концерти. 21.20 — Ўзбек халқ куйлари 22.00 — Дунё харитаси олдида. 22.10 — Навоий лирикаси. 23.10 — Концерт.

14 МАРТДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

8.25 — Қўшиқлар. 9.15 — Медицина темасида. 9.30 — Ёшлик увертюралари. 9.50 — «Шаҳри дўстлари ёнига қайтди» (тож.). 10.10 — Концерт. 10.30 — Ўзбек балетларидан куйлар. 11.10 — «КПСС иқтисодий сиёсатининг асосий принциплари» (суҳбат). 13.40 — Қўшиқлар. 14.00 — Қишлоқ хўжалик ходимлари учун. 16.15 — Композитор, академик Юнус Ражабий. 17.00 — «Юность Узбекистана» радиостанцияси (Ўзбекистон комсомолининг XVIII съездига). 18.10 — Композитор Е. Жарковский қўшиқлари. 18.30 — Қўшиқ ва романслар. 19.20 — Ёшлар талабига мувофиқ концерт (тат.). 20.00 — Туркманистон радиоси эшиттириши. 20.10 — Халқ чолғу оркестри учун асарлар. 20.45 — «Олтинтопганнинг истиқболи». 22.00 — Дунё воқеалари. 22.10 — Навоий ва ўзбек халқ қўшиқлари. 22.40 — Адабий эшиттириш. 23.20 — Концерт (Ўзбекистон комсомоли XVIII съезди делегатлари талабига мувофиқ).

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 10.30 — **Жажжи кемалар** (кичкинтойлар учун). 10.45 — **Ялқов** (болалар учун телеинсценировка). 11.10 — **Капитан Теннеш** (телефильмнинг 5 ва 6 серияси). 12.05 — **Латвия рассомлари асарлари** (Марказий виставка залидан).

МОСКВА ТЕЛЕСТУДИЯСИ КЎРСАТАДИ

(тажриба тариқасида)

15.45 — **Телевизион сатира.**

ТОШКЕНТ ТЕЛЕСТУДИЯСИ КЎРСАТАДИ

16.00 — **«Пахтакор» (Тошкент) — «Крылья Советов» (Куйбишев) командалари ўртасида футбол**, танаффус вақтида — **Киножурнал.**

Рус тилида: 17.45 — **Дадил тойчоқ** (болалар учун қўғирчоқ фильм). 18.05 — **Телевизион янгиликлар.** 18.20 — **Кўк йўллар мамлакати** (киносаёҳатлар клуби). 18.55 — **Одамлар, километрлар ва вақт** (ҳужжатли фильм).

Ўзбек тилида: 19.15 — **Телевизион янгиликлар.** 19.30 — **Телевизион миниатюралар** («Ёшлик» студияси). 20.10 — **Шарқ халқлари куйлари.**

МОСКВА ТЕЛЕСТУДИЯСИ КЎРСАТАДИ

(тажриба тариқасида)

21.00 — **Хоккей бўйича жаҳон биринчилиги мусобақаси**, танаффус вақтида — **Телевизион янгиликлар.** 24.00 — **КВН-66.**

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

18.00 дан — **Фрунзе телестудияси кўрсатади.**

14 МАРТДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 18.00 — **Телевизион янгиликлар.** 18.20 — **Келинг, алишайлик** (телефильм). 18.35 — **Концерт** (Ҳамза номли музика мактаби ўқувчилари ижросида). 19.05 — **Тарихнинг унутилмас саҳифалари** (ҳужжатли фильм).

Рус тилида: 19.25 — **Телевизион янгиликлар.** 19.40 — **Солдат дўстларим** (Совет Армияси жангчилари учун). 20.20 — **Жаҳон бир ҳафта ичида.** 20.40 — Ленин мукофотига номзодлар. **Максим Танк.** 21.20 — **Ота-оналар учун.**

Ўзбек тилида: 21.45 — **Комсомолман, ҳаёт олови** (Ўзбекистон комсомолининг XVIII съездига), кейин — **Эртаги кун программаси.**

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

18.00 дан — **Фрунзе телестудияси кўрсатади.**

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 13/III да кундуз **Этик кийган Мушук**, кечқурун **Флория Тоска.**

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 13/III да кечқурун **Қотил.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 13/III да **Момо ер.**

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА — 13/III кундуз соат 3 да 4—6 синф ўқувчилари учун музикали лекторий абонементи бўйича: **«Ўзбек халқ ашула, музика ва рақслари»** деган темада бешинчи **концерт-лекция.** Абонементлардан ташқари билетлар Концерт зали кассасида ва районкассаларда сотилади.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — **«Лўлилар» аттракциони** ва бошқа цирк томошалари. Аттракционнинг бадиий раҳбари — **Я. Брестлер.** Олдиндан билет сотувчи касса эрталаб соат 11 дан кеч 6 гача ишлайди. Якшанба куни 3 марта томоша кўрсатилади.

КИНО

Хотинлар — «МИР», СОБИР РАҲИМОВ номли, НАВОИЙ номли, «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «ЁШ ГВАРДИЯ», «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

Қоғоз одам — «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун) НАВОИЙ номли (эрталаб соат 11-40, кундуз 3-20 ва кеч 6-40 минутда), «СПУТНИК» (эрталаб 11, кундуз 3, 4 ва кеч 9 да), «ДРУЖБА» (кеч 6, 8 ярим ва 10 да).

Момақалдироқ сари — (1 ва 2 серия) — САНЪАТ САРОЙИ, «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «ИСКРА», «СПУТНИК», «ВОСТОК», «ЧАЙКА», «ДРУЖБА» (кундуз ва кечқурун).

Денгиз сари — «ЮЛДУЗ» (кундуз соат 5, кеч 7 ва 9 да).

Чингизхон авлоди — «ЁШ ГВАРДИЯ» (эрталаб соат 9-50 минут, 11 ярим, кундуз 1-10 ва 2-50 минутда).

Павел Корчагин — «МОСКВА» (эрталаб соат 10 ва кундуз 2 да).

Номаълум солдатлар бўлмайди — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (эрталаб соат 10 да).

Аёзбобо — «ЧАЙКА» (эрталаб соат 10 да).

ДИССЕРТАЦИЯ ЁҚЛАЙДИЛАР

1966 йил 24 март кундуз соат 2 да, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Тарих ва археология ҳамда Шарқшунослик институтларининг бирлашган илмий совети мажлисида (Гоголь кўчаси, 70-уй, ижтимоий фанлар бўлимининг конференцзали) тарих фанлари кандидати деган илмий даражани олиш учун

Р. Қурбангалиева: «Марғилон шаҳар ипакчилик саноатида ўзбек ишчиларининг турмуш ва маданияти (тарихий-этнографик очерк)» деган темада.

А. Тореев: «Қорақалпоғистонда революцион ва миллий озодлик ҳаракати (XX аср бошлари — 1917 йил Октябрь арафаси)» деган темада.

Диссертациялар билан Фанлар академияси кутубхонасида танишиш мумкин (А. Тўқаев кўчаси, 1-уй).

1966 йил 24 март кундуз соат 2 да, В. И. Ленин номли Тошкент Давлат университети филология факультетининг илмий совети мажлисида (Карл Маркс кўчаси, 32-уй, 51 аудитория)

Қ. Азизов — филология фанлари кандидати деган илмий даражани олиш учун: «Миртемир поэзияси» деган темада

Диссертация билан университет кутубхонасида танишиш мумкин (Куйбишев ўчаси, 10-уй).

1966 йил 24 март кундуз соат 2 да, В. И. Ленин номли Тошкент Давлат университети ҳузуридаги педагогика фанлари юзасидан илмий даражалар бериш бўйича бирлашган илмий совет мажлисида (Тарас Шевченко кўчаси, 20-уй) педагогика фанлари кандидати деган илмий даражани олиш учун

Я. Раҳимжонов: «Ўзбек мактабларининг IX синфида М. Горькийнинг ҳаёти ва ижодини ўрганиш» деган темада.

Т. Мўминжонов: «Ўқувчиларни коммунистик руҳда тарбиялашда оила, мактаб ва жамоатчилик ҳамкорлигининг асосий йўл ва формалари» деган темада.

Диссертациялар билан университет кутубхонасида танишиш мумкин (Куйбишев кўчаси, 10-уй).

ТОШКЕНТ ПОЛИТЕХНИКА ИНСТИТУТИ

институтга кирувчиларни имтиҳонга тайёрлайдиган

пуллик

СИРТҚИ КУРСГА

ЙИЛ БЎЙИ ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Ўқувчиларга ўқув топшириқлари ва контроль ишлар юборилади (математикадан — 10 топшириқ, физикадан — 6, химиядан — 3, рус ёки ўзбек тили ва адабиётдан — 6).

Тошкент шаҳрида яшовчилар учун якшанба кунлари эрталаб соат 10 дан кундуз 3 гача машғулот ва консультациялар ўтказилади.

Аризага ўрта мактабни тамомлаганлик ҳақидаги аттестат ёки дипломнинг копияси ва таржимаи ҳол қўшиб берилади.

Ўқиш ҳақи — 22 сўм. Бу пул почта орқали қуйидаги адресга юборилсин: Тошкент шаҳар, Госбанк шаҳар бошқармаси, расчёт счёти №114157.

Институтнинг адреси: Тошкент шаҳар, Пахтакор кўчаси, 3-уй, 4-қават, 61-хона.

Бизнинг адрес ва телефонлар СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ТОШКЕНТ: «ПРАВДА ВОСТОКА» КЎЧАСИ, № 26. Редактор — В36545. Редактор ўринбосарлари — В37914, В39323. Масъул секретарь — В34455. Масъул секретарь ўринбосарлари — В37283. Партия турмуши — В33469, В37221. Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш, халқаро ҳаёт — В31226. Коммунистик тарбия — В31455. Саноат, капитал қурилиши ва транспорт — В34780. Совет қурилиши — В33258. Қишлоқ хўжалик — В37604. Адабиёт ва санъат — В32036, В37221. Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — В34451. Маҳаллий ахборот — В32317. Оммавий ишлар ва хатлар — В39005, В33553. Иллюстрация — В34524, Стенографистка — В37343. Корректура — В37162. Эълонлар — В38142. Коммутатор — В30249, В30250, В30251, В30252, В30253, В30254, В30255, В30256, В30257, В30258.

№ Г — 60. || Индекс 64543. || Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. || Р. 06236.